

Bureau Schildwacht

Maak je Landschappelijk Erfgoed

Bureau Schildwacht
Beukendaal 3
2831 VA Gouderak
06 – 22 97 84 24

Inhoudsopgave

Inleiding.....	2
Bestellen.....	3
Erkende leverancier.....	3
Bestelwijze.....	3
Verklarende woordenlijst.....	4
Bomen en struiken	5
Opmerkingen plantmateriaal	14
Hoogstam- en halfstamfruitbomen	15
Appel	15
Appelallergie.....	15
Peer	25
Pruim	32
Kers.....	34
Mispel, Kweeper en Moerbei.....	37
Meer over half- en hoogstam fruitbomen	38
Aanvullend materiaal	39
Verzorging plantmateriaal.....	41
Gebruikte literatuur	44
Contactgegevens	44

Inleiding

De actie 'Maak je Landschappelijk Erfgoed' biedt u de mogelijkheid om gemakkelijk aan streekeigen bomen en struiken te komen. 'Maak je Landschappelijk Erfgoed' is een actie van Bureau Schildwacht in samenwerking met diverse regionale organisaties en biedt een keur aan gewone en meer bijzondere streekeigen boom- en struiksoorten, veel "ouderwetse" fruitbomen en beschermingsmaterialen. Daarnaast kan Bureau Schildwacht u adviseren over de inrichting van het (boeren-) erf of agrarisch bedrijf.

In deze brochure vindt u een overzicht van de bomen, struiken en beschermingsmaterialen die in de actie worden aangeboden. Daarnaast vindt u een schat aan informatie over het assortiment met gebruiksdoeleinden, een overzicht van eisen aan de groeiplaatsen, aanplantinstructies en eerste verzorging na aankoop. Wij werken samen met gerenoveerde boomkwekers. Op een losbladig bestelformulier staat aangegeven wat de prijzen van het te leveren assortiment zijn en hoe u kunt bestellen.

Bomen en struiken kunnen diverse doeleinden hebben. Het erf en de directe omgeving van boerderijen, huizen en landerijen worden door de beplanting aangekleed. Met elementen als knotbomen, singels, bloemrijke slootkanten of oorspronkelijke houtwal, geriefhoutbosje of een houtkade wordt het natuurlijke of cultuurhistorische karakter van de omgeving benadrukt. Bloeiende struiken en solitaire bomen fleuren het erf op. Een hoogstamfruitboomgaard met een diversiteit aan "ouderwetse" fruitrassen dicht bij de boerderij, geeft fraaie bloesem in het voorjaar en lekker fruit in de zomer en de herfst. In het oog springende nieuwe bijgebouwen, silo's of andere elementen worden met boomsingels aangenaam in het landschap ingepast.

'Maak je Landschappelijk Erfgoed' richt zich op alle bewoners van het landelijk gebied. Zowel agrariërs als particulieren, landgoedeigenaren, ondernemers, gemeenten, waterschappen, in het landelijk gebied kunnen gebruik maken van de actie. Informeer bij Bureau Schildwacht naar de mogelijkheden voor advies bij de inrichting en beheer van beplantingen op uw erf of in het landelijk gebied. Het adres van Bureau Schildwacht is achter in deze brochure opgenomen.

© Bureau Schildwacht

Bestellen

Lees eerst de beschrijving van de bomen en struiken. Per soort is een korte karakteristiek gegeven. Naast de specifieke bodem eisen die de plant stelt, zijn enkele toepassings- en gebruiksmogelijkheden beschreven. Deze zijn afhankelijk van diverse factoren (o.a. concurrentiekracht, windgevoeligheid). Van diverse soorten is ten slotte de betekenis voor natuur- en landschap vermeld.

Van de fruitsoorten is een uitgebreide beschrijving opgenomen met gegevens over het uiterlijk, de smaak en de gebruiksmogelijkheden van de vrucht. Daarnaast is een karakteristiek van de groeiwijze van de boom opgenomen, omdat dit van belang is voor de snoeiwijze van de boom. In overzichtelijke tabellen vindt u al deze informatie in één oogopslag terug

Op het bestelformulier staan de bestel- en leveringstermijnen aangegeven. In bepaalde gevallen is het mogelijk aan uw speciale wensen tegemoet te komen door bijvoorbeeld af te wijken van de in dit boekje genoemde soorten en maten. Houdt u daarbij echter wel rekening met andere prijzen. Het is echter niet zo dat zwaardere maten automatisch betere resultaten opleveren. In de plant- en verzorgingsinstructie staat aangegeven hoe en wanneer u het aangeboden sortiment het beste kunt toepassen. Met deze gegevens kunt u een plan maken met daarin de plaats, de grootte en de aantallen van de boom- en struiksoorten. De prijzen van het sortiment staan vermeld op het bestelformulier. U kunt zich laten adviseren door Bureau Schildwacht.

Erkende leverancier

Bureau Schildwacht werkt samen met een erkende boomkweker. De boomkweker teelt een

groot deel van zijn bomen biologisch, heeft een milieukeur en heeft een Skal erkenning. Skal Biocontrole zet zich als toezichthouder in voor aantoonbare betrouwbaarheid van biologische producten in Nederland. Biologisch is een wettelijk beschermde term. Een landbouwproduct of voedingsmiddel mag alleen biologisch heten als het productieproces aan wettelijke voorschriften voldoet. De Europese overheid bepaalt de regels. Zo kan de consument er van op aan dat een biologisch product ook écht biologisch is.

Bestelwijze

- Lees voor u uw bestelling noteert, eerst de leveringsvoorwaarden op het bestelformulier.
- Op het bestelformulier staat de uiterste inzenddata en leveringsdata voor de bestelling en de prijzen van het plantmateriaal (inclusief BTW).
- Vul vervolgens het bestelformulier duidelijk in.
- Noteer per boom/ struiksoort achter het bestelnummer het aantal (in getallen, niet in Romeinse cijfers of met streepjes!).
- Maak eventueel een kopie van het bestelformulier voordat u het naar Bureau Schildwacht stuurt.
- Stuur het bestelformulier tijdig op naar Bureau Schildwacht: te laat binnengekomen bestellijsten worden niet in behandeling genomen. De uiterste inzenddata staan vermeld op de website.

Let op! De boomkwekerij heeft op basis van bestellingen van voorgaande jaren een assortiment hoog- en halfstamfruitbomen vastgelegd. Door deze tijdige bestelling zijn wij verzekerd van een goede kwaliteit boom. Dit kan echter betekenen dat bij extra grote belangstelling bepaalde soorten niet meer leverbaar zijn. In dit geval wordt een zoveel mogelijk daarop lijkende soort geleverd. Wilt u dit niet, geef dit dan bij opmerkingen aan. Als de bomen niet aan onze kwaliteitseisen voldoen worden ze niet geleverd.

Verklarende woordenlijst

Afleggers

Takken die net boven de grond hangen en kunnen gaan wortelen. Een manier voor de plant om zich te vermenigvuldigen zonder zaad.

Afzetten

Het weghalen van de takken van een boom of struik, waarbij alleen het onderste deel van de stam blijft staan. Op deze stam, dan stobbe genaamd, groeien nieuwe takken. Vooral gebruikelijk in de hakhoutcultuur.

Beelbepalende boom of struik

Een soort boom of struik die het karakter bepaald in een gemengde beplanting of op een erf en met regelmaat terug keert.

Blijver

Een boom die ten tijden van dunning wordt gespaard om uit te groeien tot volgroeide struik of boom.

Climaxsoort

Boomsoort die hoort bij de natuurlijke vegetatie die na verloop van tijd in een gebied ontstaat als een natuurlijk eindstadium.

Concurrentiekracht

Kracht of snelheid waarmee soorten elkaar beconcurreren. De soort die het best is aangepast aan de natuurlijke omstandigheden (klimaat, bodem, lichtval, water- en voedselaanbod) heeft de grootste kans om uit te groeien.

Drachtplant

Plant die speciaal voor bijen wordt aangeplant vanwege de goede nectarproductie.

Inboeten

Vervangen van dode of sterk beschadigde bomen in een jonge aanplant.

Streekeigen

Sinds lange tijd aanwezig in een gebied.

Inheems

Van nature voorkomend in een gebied. Vergelijk niet-inheems van buitenaf ingebracht.

Kloon

Een struik of boom die door middel van vermenigvuldigen is opgekweekt tot een aparte ondersoort.

Laanboom

Benaming voor bomen op stam. Kan worden geplant als solitair of in rijvorm.

Leiboom

Bomen die in een cultuurvorm zijn gesnoeid. Bekendste voor- beeld de leilinden, die om boerderijen voor schaduw zorgen.

Pioniersoort

Boomsoort die hoort bij de natuurlijke vegetatie en in het begin van een ontwikkelingsstadium massaal opkomt. Maakt na ver loop van tijd plaats voor climaxsoorten.

Solitair

Boom die van nature niet in groepen voorkomt, dus goed alleen kan staan.

Stobbe

Boomstronk, vooral stronken die overblijven na het afzetten van de takken (zie ook afzetten).

Tweehuizig

De struik of boom heeft één geslacht en vraagt bestuiving van een tweede boom die binnen een bepaalde afstand staat.

Uitstoelen

Ontwikkelen van takken net boven de bodem.

Wijker

Een boom of struik die ten tijden van de aanplant is neergezet om uiteindelijk te worden weggezaagd om ruimte te creëren ten gunste van een blijver.

Nuttig voor insecten

Nuttig voor vogels

Eetbaar

Bomen en struiken

Veldesdoorn of Spaanse Aak

Acer campestre

Een kleine boom die tot 15m hoog wordt en kan uitgroeien tot een forse struik met ver uitschietende takken. Groeit van nature op kalkrijke gronden, maar ook op arme droge grond. Groeit moeizaam met hoog stilstaand grondwater. Kan goed tegen wind, enigszins gevoelig voor zeewind. Verdraagt schaduw goed. Groeit vrij langzaam en is op slechte groeiplaatsen alleen struikvormend. Laat zich goed snoeien, bij voorkeur in het najaar (tegen bloeden). Te gebruiken als haag, in windsingels en andere beplantingen. Op goede grond niet als struik gebruiken. Goede drachtplant voor bijen.

Gewone Esdoorn

Acer pseudoplatanus

Een tot 25m hoge boom met brede kroon. Niet inheems. Vraagt een goede grond met goede vochtvoorziening. Doet het slecht op zure, zware of te droge bodems. Heeft een snelle jeugdgroei met grote concurrentiekracht. Snoeien alleen in volledige winterrust (najaar - voor 1 december, niet bij vorst). Als laanboom te gebruiken. Opslag uit zaad kan plaatselijk overlast veroorzaken. Goede dracht plant voor bijen. Bloeit in april/mei.

Paardekastanje

Aesculus hippocastanum

Een niet-inheemse boom. De paardekastanje wordt tot ruim 30m hoog met een zeer brede, zware kroon. Groeit op bijna alle grondsoorten, ook op veen. Verdraagt een hoge grondwaterstand. Wortelt breed uit. Verdraagt snoei goed. Als solitair of als laanbeplanting. Grote sierwaarde. Drachtplant voor bijen. Het hout is niet bruikbaar. Is gevoelig voor de Mineervlieg en de Paardekastanje-bloederziekte.

Krentenboompje

Amelanchier lamarckii

Het Krentenboompje is van oorsprong niet inheems in Nederland. Maar vanwege zijn veelvuldige voorkomen, ecologische en sierwaarde willen wij hem toch onder de aandacht brengen en leveren. Dit boompje of

grote struik wordt uiteindelijk zelden hoger dan 5 meter en heeft een mooi grillige groeiwijze. In de vroege lente, als de blad- en bloemknoppen op springen staan, ligt er over de hele struik een roze waas.

In april verschijnen er ijle, roomwitte bloesems, die mooi contrasteren met het bronskleurig uitlopende blad. Na de bloei verschijnen er rood-blauwe bessen, waar de vogels gek op zijn. In het najaar kleurt het Krentenboompje in mooie herfstkleuren. Hoewel het krentenboompje zowel in de zon als in de schaduw goed groeit, is een plek in de zon de beste keus.

Kleinbladige Els

Alnus cordata

Boom tot 15 m hoog met een tamelijk donkere stam. Groeit vooral op vochtige tot zeer natte gronden. Groeit ook op veen. Is minder gevoelig dan de Zwarte els voor luis en Elzenhaantje (kever).

Zwarte Els

Alnus glutinosa

Boom tot 20 m hoog met een tamelijk donkere stam. Groeit vooral op vochtige tot zeer natte gronden. Kan zelf met behulp van bacteriën op wortel knolletjes stikstof uit de lucht binden. Groeit ook op veen. Verdraagt enige schaduw en kan goed tegen wind en zeewind.

©Bureau Schildwacht

Vrij snelle groeier met beperkte concurrentiekracht. In bosverband beperkte levensduur. Stoelt na afzetten weer gemakkelijk uit (elzenhakhout). Een oude stobbe is een rijke voedselbron voor insectenetende vogels. Het zaad is belangrijk voedsel voor overwinterende zaad etende vogels, vooral Sijsjes en Putters.

Ruwe Berk of Zachte Berk 🦋***Betula pendula of pubescens***

Hoge boom, 20 - 25m met een ijle kroon. Komt van nature voor op extreme groeiplaatsen; de ruwe berk vooral op droge arme zandgronden, de zachte berk meer op natte venige gronden. Kunnen op bijna iedere grond groeien. Grote behoefte aan licht, is tegen wind en zeewind bestand. De berk is een pioniersoort: hij heeft een snelle jeugdgroei, maar geringe concurrentiekracht. Verdragen afzetten en snoei goed, behalve in voorjaar i.v.m. bloeden. Door de sterk oppervlakkige worteling geeft de berk veel vocht- en wortelconcurrentie met de heester en kruidlaag, vooral op een voedselarme bodem is er daarom onder de berken weinig ondergroei aanwezig. Door het rijke insectenleven is de berk ook een langdurige en belangrijke voedselbron voor roof-insecten en insectenetende vogels.

Palmboompje***Buxus sempervirens***

Groenblijvende grote struik of soms kleine boom tot 5m. Het palmboompje is een zeer trage groeier.

Groeit op iedere niet te droge grond zowel in zon als schaduw. Is kalkminnend. Giftig. Snoeien eerste maal voor 21 juni, niet meer na eind augustus. Zeer geschikt voor het gebruik als haag rond bloem- perken en het maken van geschoren figuren in boerentuinen.

Haagbeuk***Carpinus betulus***

Tot 20m hoge boom, ook als struik na één of meer malen afzetten. Groeit op voedselrijke, vochtige gronden; is droogtegevoelig, groeit zeer slecht tot niet op veen of bodems met een hoge grond waterstand. Kan veel schaduw verdragen, matig gevoelig voor wind, kan niet tegen zeewind. Groeit langzaam, heeft echter veel concurrentiekracht. Verdraagt afzetten en snoei goed, gunstige invloed op de strooiselvertering. Heel geschikt als geschoren haag. Alleen op schrale groeiplaatsen te gebruiken als struik, op betere gronden ontwikkelt de Haagbeuk zich tot boom.

Tamme Kastanje 🍎***Castanea sativa***

Tot 25m hoge boom met brede, ronde kroon. Niet inheems. Groeit op humusrijke

zandgronden en op leemhoudende gronden het beste. Op droge gronden is de groei meer struikvormig. De tamme kastanje is tweehuizig en vraagt bestuiving van een tweede boom die binnen 70m staat. De bloei is rond eind juni. De rijptijd van de vruchten is eind september/begin oktober. De onderlinge plantafstand van de boom is afhankelijk van de grondsoort 12 - 20m. Gevoelig voor wind en zeewind. In de jeugd een langzame, later een snelle groeier. Drachtplant voor bijen. Matige concurrentiekracht, verdraagt afzetten goed (hakhout). Voornamelijk als sierboom en tegenwoordig ook voor gebruikshout. De gekloofde stammen geven eerste kwaliteit weidepalen en goed brandhout.

Rode Kornoelje 🐦***Cornus sanguinea***

Veel stammige struik, tot ± 4 m hoog en breed. Vrij algemene, inheemse struik: van nature meer in het oosten dan in het westen van het land. Groeit zowel op vrij droge als vrij vochtige plaatsen. Niet op veen (hoog grondwater) of arme zandgrond.

Kan vrij veel schaduw verdragen. Verdraagt wind en zeewind. Langzame groeier met behoorlijke concurrentie. Vormt veel wortelopslag. Verdraagt afzetten en snoei goed. Bosrandsoort. Zeer geschikt voor dichte struwelen. Witte schermbloemen en zwarte bessen. Opvallend rood hout.

Hazelaar of Hazelnoot 🍎 🐦***Corylus avelana***

Grote, brede struik van 3 - 6m hoog met veel stammetjes.

De noten zijn in september/oktober rijp. Groeit op voedselrijke, vochtige bodems, kan vrij goed tegen hoog grondwater. Niet op veen. Kan veel

schaduw verdragen, maar vormt dan lange dunne stammen die topzwaar kunnen worden. Verdraagt wind vrij goed, echter geen zeewind. Groeit de eerste 6 jaar vrij langzaam, daarna wat sneller. Vrij grote concurrentiekracht. Vormt bij ongestoorde ontwikkeling steeds weer nieuwe opslag uit de stonk. Verdraagt afzetten zeer goed, climaxsoort. In het bos als ondergroei, vooral gemengd met eiken. Waardevolle soort voor landschappelijke beplantingen, vooral heggen en struwelen. Heeft een gunstige invloed op de strooiselvertering.

Tweestijlige Meidoorn *Crataegus laevigata*

Hoogte tot 5m. Van oorsprong voornamelijk in de oostelijke helft van Nederland, maar tegenwoordig ook in het westen. De Tweestijlige Meidoorn verdraagt wat meer schaduw en groeit meer in bossen dan de Eenstijlige Meidoorn. Door zijn dichte en stekelige voorkomen biedt hij nestgelegenheid voor veel vogels. Rijk bloeiend en trekt door zijn sterke geur veel insecten. De Tweestijlige Meidoorn is moeilijk op te kweken en daardoor erg schaars in de bomenhandel.

Eénstijlige Meidoorn *Crataegus monogyna*

Kan een tot 8m hoge boom worden, in het volle licht uitgroeiend tot een forse stevige struik met één of enkele stevige stammetjes. Doet het goed op zwaardere gronden; groeit minder goed op arme gronden en op plaatsen met langdurig hoog grondwater. Verdraagt enige schaduw, tegen wind en zeewind goed bestand.

Langzame groeier met matige concurrentiekracht. Groeit onder een gesloten bladerdak meest ijl met lange slierttakken.

Verdraagt afzetten goed, mits niet te vaak. Bij voorkeur op 40 cm hoogte afzetten, niet vlak bij de grond. Kan zeer goed tegen snoei, ook als geschoren haag. Bosrandsoort. Door in jonge beplanting meidoorn rond de langste dag terug te zetten, krijgt men slappe afhangende scheuten die vulling geven in de ondergroei. Wordt veel gebruikt, vooral in kleinere beplantingen en windsingels, uitstekend voor dichte randstruwelen. Vatbaar voor bacterievuur.

Biedt nestel- en schuilgelegenheid aan vogels. Is voedsel voor relatief veel soorten insecten en vogels.

Kardinaalmuts *Euonymus europaeus*

Tot 4m hoge meest ijle struik met lange sliertende takken; zelden een dichte struik. Vrij algemene inheemse struik, van nature langs beken, rivieren en in de duinen. Op voedselrijke, vochtige, maar vooral kalkrijke bodems; groeit minder goed op zware kleigronden. Kan enige schaduw verdragen, verdraagt wind en zeewind. Matig snelgroeiende struik met vrij grote concurrentiekracht. Vormt veel wortelopslag. Verdraagt afzetten zeer goed, bosrand soort. De struik geeft mooie vruchten, echter de oranje zaden zijn giftig.

Beuk *Fagus sylvatica*

Een 30 - 40m hoge boom. Jonge vrijstaande boom is tot aan de grond bedekt (bemanteld) met scheuten en bladeren. De oudere boom met hoogronde kroon, de onderste takken hangend. Groeit op vochtige leemhoudende zandgrond. Kan niet tegen hoog grondwater, of plotselinge daling van het grondwater. Verdraagt vooral in de jeugd veel schaduw. Een gesloten bladerdak neemt zoveel licht weg, dat ondergroei haast onmogelijk is. Kan vrij goed tegen wind, minder tegen zeewind. Matig snelle groeier, zeer concurrentiekrachtig. Verdraagt snoei en knippen: is goed een haag van te vormen. Op veengrond is de beuk beter geschikt voor het vormen van hagen dan de haagbeuk. Grote snoeiwonden rotten gemakkelijk in. Loopt na het afzetten nauwelijks meer uit. Minder geschikt voor individuele menging. Als laanboom en als solitair.

Mogelijk dat u ook de *Fagus sylvatica* 'Autropunicea' kunt bestellen. Dit is de Rode

Beuk en groeit over het algemeen iets langzamer.

Gewone Es

Fraxinus excelsior

Kan 30m hoog worden, open kroon met opstrevende takken, stam vaak gegaffeld. Langs beken en rivieren op vochtige en voedselrijke gronden; groeit slecht op arme of droge gronden. Verdraagt hoog, stagnerend grondwater slecht. Kan in de jeugd enige schaduw verdragen, op oudere leeftijd niet meer.

Verdraagt vrij veel wind, zeewind redelijk. Gevoelig voor vroege en late nachtvorst. Snelle jeugdgroei, daarna vrij langzaam; tamelijk grote concurrentiekracht. Verdraagt afzetten en snoei goed. Uit één of meermalen afgezette bomen ontwikkelen zich forse, dichtbetakte essenstoven; ook als knotboom. Laat vrij veel licht over voor de struiketage door het late tijdstip van uitlopen. Klimop groeit graag in de es en komt in de licht doorlatende kroon gemakkelijk in bloei (bijen). Levert waardevol (kachel)hout.

Duindoorn

Hippophae rhamnoides

De Duindoorn is een grote struik tot 4 meter hoog met smalle zilverglanzende bladeren en met scherpe stekels bezette takken. De Duindoorn is een tweehuizige struik; er zijn mannelijke en vrouwelijke planten. Hij wortelt zowel horizontaal als verticaal. De plant komt in Nederland van nature vooral voor in open, kalkrijke duinen. De duindoorn is goed bestand tegen zout en het stuiven van het zand. Bloeit met kleine onopvallende bloemen. De bessen staan in groepjes rond de stengels en

kleuren oranje. De bessen worden veel in het najaar en in de winter gegeten door lijsterachtige zoals Merels en Kramsvogels.

Hulst

Ilex aquifolium

Meestal een vrij smalle struik, maar ook als boom tot 10 m hoog met een kegelvormige kroon, wintergroen. Vrij algemene, inheemse struik, komt van nature vooral in het oosten van het land voor op vrij arme, vochtige bodems. Kan op bijna alle bodemtypes groeien, ook op natte veengronden. Climaxsoort. Verdraagt veel schaduw, wind en zeewind. Gevoelig voor strenge vorst. Groeit langzaam, weinig concurrentiekracht. Verdraagt afzetten matig, snoei goed (hagen). Belangrijke voedselplant voor het boomblauwtje (vlinder). Bloemen worden intensief door insecten bezocht. Bessen worden door vogels gegeten. Hulst wordt geleverd met wortelkluit.

Walnoot

Juglans regia

Vraagt door zijn hoogte en omvang veel ruimte. Kan geen schaduw verdragen, maar geeft zelf wel veel schaduw. Het blad bezit een aromatische stof die muggen en vliegen weert. De Gewone Walnoot is eenhuizig en heeft dus mannelijke katjes en vrouwelijke bloemen, weliswaar gescheiden, aan één boom. Deze bloei valt meestal niet samen.

Er moet dus overlapping plaatsvinden. Ofschoon mannelijke en vrouwelijke bloemen aan dezelfde boom voorkomen en deze dus zichzelf kan bestuiven, is de kans op overlapping van de bloei groter als er meer dan één boom wordt geplant.

Gewone Liguster ***Ligustrum vulgare***

Tot 3m hoge, breed uitgroeiende, veelstammige struik. Bloeit in juni /juli met kleine witte bloemen in dichte pluimen aan uiteinden van takken; zwaar geurend. Zwarte, glanzende giftige bessen. Vrij algemene inheemse struik, van nature in de duinen en langs rivieren op kalkhoudende bodems. Groeit minder goed op arme, zure of natte bodems. Verdraagt vrij veel schaduw, maar ontwikkelt zich dan ijl en slap. Kan tegen wind en zeewind. Snelgroeiende struik, tamelijk concurrentiekrachtig. Bosrandsoort. In alle kleinere beplantingen, maar is als onderbeplanting niet duurzaam. Bruikbaar in droge zonnige randen, maar tijdig vrijstellen is belangrijk om een stevige struik te krijgen. Drachtplant voor bijen en nachtvlinders. De bessen zijn voedsel voor overwinterende lijsterachtigen. Blad giftig voor geiten. Kan als geschoren haag gebruikt worden.

Mogelijk kunt u ook de ***Ligustrum ovalifolium*** bestellen. Bijna gelijk aan *Ligustrum vulgare*, echter beter geschikt voor hagen. De bessen zijn zwak groenblijvend. Het blad is glimmender en blijft ook langer aan de struik zitten in de wintermaanden.

Plantaan***Platanus hispanica***

Niet inheems. Een tot 40 m hoge boom met brede kroon en bast die groen afschilfert. Vooral bekend als wegbeplanting in het zuiden van Frankrijk.

©Bureau Schildwacht

Eigenlijk meer een stadsboom. Als solitair, als laanboom en als leiboom. Verdraagt snoeien zeer goed. Pluizige zaagbollen.

Zwarte populier***Populus nigra***

Een tot 30m hoge boom. Groeit van nature langs de grote rivieren. Heeft een grote vocht- en voedselbehoefte, maar verdraagt hoog stilstaand grondwater slecht. Verdraagt ook schaduw slecht; kan echter zeer goed tegen wind. De boom is een snelle groeier met een matige concurrentiekracht, die soms wortelopslag vormt. Verdraagt afzetten en snoei zeer goed en kan daardoor ook als knotboom voorkomen.

N.B. De 'wilde' Zwarte Populier wordt steeds zeldzamer door het verdwijnen van zijn natuurlijke groeiplaats. Wij kunnen op dit moment deze 'wilde' soort nog niet leveren. Als vervanger wordt de kloon ***Populus nigra*** '**Brandaris**' aangeboden. Deze is geschikt voor klei, zavel, leem en leemhoudend zand. Er vindt nog heel veel onderzoek plaats onder populieren. Het is dus niet uitgesloten dat er binnen enkele jaren betere klonen worden aangeboden.

Esp of Ratelpopulier***Populus tremula***

Boom tot 20m hoog, vaak lager en struikvormig. Algemene inheemse soort; van nature in bossen, bosranden en heggen. Ook veel in de duinen. Groeit ook op de minder voedselrijke droge zandgronden en venige gronden. Verdraagt hoog stilstaand grondwater niet. Verdraagt schaduw slecht. Kan goed tegen wind en zeewind. Snelle jeugdgroei, matige concurrentiekracht. Vormt veel wortelopslag. Verdraagt afzetten en snoei. Geschikt als menghoutsoort in opgaande beplantingen, maar niet als struikvormer. Wordt vanwege zijn snelle groei veel gebruikt als wijker.

Wilde Kers, Zoete Kers of Boskriek ***Prunus avium***

Tot 15m hoge boom. Bloeit in april/mei. Inheems (oosten en zuiden van het land). Optimale groei op vruchtbare, kalkhoudende, matig vochtige bodems. Gevoelig voor hoog stagnerend grondwater. Slechte groei op arme, zure gronden. Verdraagt weinig schaduw; tamelijk gevoelig voor wind, vooral zeewind.

Vooral in de jeugd een snelle groeier, zeer concurrentiekrachtig. Ontwikkelt zich op goede grond tot een forse boom. Verdraagt snoei goed, maar afzetten matig. Vormt na afzetten veel wortel - opslag. In individuele menging niet als hoofdhoutsoort; ook als solitair in randen. Drachtplant voor bijen. De donkere vruchten worden graag gegeten door vogels.

Inheemse Vogelkers

Prunus padus

Deze veelstammig opgaande voorkomende struik kan ook uitgroeien tot een boom van 15m hoog. De Inheemse Vogelkers komt vooral op natte of vochtige bodems voor, ook op veen bodems, en kan dan ook goed tegen hoog grondwater. Bereikt echter zijn optimale groei op de voedselrijkere en vochtige gronden. Deze boom verdraagt vrij veel schaduw, is tamelijk gevoelig voor wind, verdraagt geen zeewind en is een snelle groeier met een geringe concurrentiekracht. Verdraagt afzetten (liefst in het najaar) en vormt gemakkelijk afleggers. Gebruik van de vogelkers voornamelijk in landschappelijke beplantingen; geeft een slechte lage sluiting.

Sleedoorn

Prunus spinosa

Een tot 4m hoge struik, dicht vertakt. Groeiplaats langs beken en rivieren op de betere gronden, niet op zuiver zand, zware klei of natte plaatsen. De struik verdraagt weinig schaduw, maar kan goed tegen de wind doch minder tegen zeewind.

Groeit langzaam met matige concurrentiekracht; vormt in sterke mate wortelopslag en maakt daardoor een struweel ondoordringbaar. Loopt, in gemengde beplantingen, na afzetten meestal

niet meer uit. Gebruik vooral in randbeplantingen, in singels kan de sleedoorn een lage, dichte sluiting geven. Bloeit eind maart/ begin april. Donkere bessen.

Zomereik

Quercus robur

Kan 35m hoog worden, de kroon is wijdvertakt en onregelmatig. De Zomereik groeit zowel op lichte als op zware gronden, voor optimale groei is echter een vochtige en leemhoudende grond nodig. Verdraagt hoog grondwater redelijk. Is goed bestand tegen de wind, groeit in zeewind krom en gedrongen; heeft veel licht nodig, ook in de jeugd. Een langzame groeier, vooral in de jeugd, met een matige concurrentiekracht. Heeft een groot aanpassingsvermogen, kan dus zeer oud worden. Verdraagt afzetten en snoei goed. Vroeger was de zomereik daardoor onder meer van belang als hakhoutcultuur, hij levert waardevol hout. De boom is voor zeer veel inheemse insecten, vogels en zoogdieren een directe of indirecte voedselbron en een nestgelegenheid.

Wegedoorn

Rhamnus catharticus

Vrij ijle struik tot 5 m hoog, minder vaak boomvormend. Groeit op meer kalkrijke plaatsen en op meer droge plaatsen. Matig snelle groeier met matige concurrentiekracht. Stoelt na afzetten minder goed uit. In landschappelijke beplantingen op de armere gronden een waardevolle struik voor dichte randen.

Zeer belangrijke drachtplant voor bijen. Dit is één van de voedselplanten van de rups van het Vuilboomblauwtje, een algemene dagvlinder. De enige voedselplant, samen met Vuilboom, voor de rupsen van de citroenvlinder. Onderscheid zich van Vuilboom door gezaagde bladrand en zwarte wortels (Vuilboom heeft rode wortels).

Vuilboom of Sporkenhout

Rhamnus frangula

Lijkt op Wegedoorn, maar is algemener. Groeit in bossen en bosranden op zandgrond. Komt ook voor in struwelen op veengronden. Kan zeer goed tegen natte en zure omstandig heden. Verdraagt enige schaduw, verdraagt wind en enigszins zeewind. Vormt wortelopslag. Stoelt na afzetten makkelijk uit. Belangrijke drachtplant

voor bijen en Vuilboomblauwtje. De kleine besjes in herfst worden gegeten door zangvogels.

Acacia

Robinia pseudoacacia

Tot 25m hoog, een open kroon met grillig gevormde takken. Niet-inheems. Groeit niet op natte, zure of zware gronden.

Kan zelf stikstof binden. Verdraagt geen schaduw en is tamelijk gevoelig voor wind, zeewind en vroege nachtvorst.

Verdraagt echter wel hitte en droogte. De boom is een snelle groeier met vrij grote concurrentiekracht, kan goed gesnoeid en afgezet worden. Levert waardevol hout. Vormt in een grote straal wortelopslag. Wordt als laanboom gebruikt en fungeert als drachtplant voor bijen en andere insecten. Ruwe schors die veel schuilgelegenheid biedt aan insecten wat weer veel vogels aantrekt. Alle delen van de boom zijn min of meer giftig; het blad is voor paarden dodelijk.

Hondsroos

Rosa canina

Struik tot 3m hoog, met soms lange sliertende takken tot hoog in de bomen opgroeiend. Veel, weinig vertakte, dunne krachtige en gebogen stammetjes. Veeleisende bosrandsoort, groeit in heggen, bosranden, aan dijken, langs wegen en in de duinen.

Vraagt kalkhoudende warme grond, groeit slecht op natte, zware, zure of zeer arme gronden. Heeft een grote behoefte aan licht en warmte, verdraagt (zee)wind goed. Is een struik met grote concurrentiekracht. Verdraagt afzetten en snoeien goed. Vooral aanplanten aan randen. Heeft roze bloemen met wit hart en kleine rode vruchten.

Bottelroos

Rosa rugosa

De Bottelroos is een sterke roos die men in het wild veel in de duinen en plantsoen tegenkomt. Een zeer geschikte roos die bestand is tegen zeewind en in zandgrond geplant kan worden. de 1-2 m hoge struiken vermenigvuldigen zich behalve door zaadvorming ook vanuit de wortels. Hierdoor vormen ze vaak dichte groepen struiken. De stengels zijn dicht bezet met recht afstaande, 0,3-1 cm lange stekels.

Oranje tot rode vruchten worden veel gegeten door Groenlingen.

Egelantier

Rosa rubiginosa

Struik tussen tot 2.60m hoog. Is een lichtminnende soort voor de wat drogere kalkhoudende grond. Bloeit in de eerste helft van de zomer met roze tot witte bloemen. Het middelgrote rode vruchten.

Blad ruikt na fijnwrijven naar appeltjes. Groeit in de duinen en in hagen. Pionierskarakter.

Schietwilg

Salix alba

Boom met onregelmatig gevormde kroon, stam en oudere takken. Tot 25m hoog. Groeit op voedselrijke, vochtige tot natte gronden langs wegen, sloten en rivieren, ook op veen. Verdraagt hoog grondwater of overstromingen. Heeft een grote behoefte aan licht, verdraagt wind en zeewind. Wordt veel gebruikt als knotboom.

Geoorde Wilg

Salix aurita

Tot 3m hoge struik met een onregelmatige vorm. Specialist op zure veengronden, ook nog wel op vochtige zandgronden. Heeft behoefte aan zonlicht, bestand tegen wind en zeewind. Lijkt veel op de grauwe wilg, maar is minder concurrentiekrachtig.

Boswilg

Salix caprea

Dit wordt een grove struik of gedrongen boompje tot 10m hoog. Het is de enige wilgensoort die ook in bossen en bosranden van de drogere gronden voorkomt; van nature ook langs sloten e.d. op voedselrijke, natte tot vochtige plaatsen. Niet op veen. Verdraagt hoog grondwater slecht. Kan enige schaduw verdragen. Een tamelijk snelle groeier, bij optimale bodemgesteldheid vrij

concurrentiekrachtig. Is een solitaire struik/boom; komt dus van nature zelden groepsgewijs voor. Is belangrijk voor insecten, omdat het de eerste stuifmeelproducent in het vroege voorjaar is.

Grauwe Wilg

Salix cinerea

Tot 6m hoog. Groeit op vochtige of natte gronden, Vooral in beekdalen; komt ook op zure veengronden voor. Kan zeer goed tegen wind en zeewind. Is een snelgroeïende struik met grote concurrentiekracht en moet daarom niet gemengd worden met langzame groeiers. Wordt veel in landschappelijke beplantingen, vooral in windsingels, gebruikt

Kraakwilg

Salix fragilis

Struik of boom tot 15m. Lijkt veel op de schietwilg. Algemene inheemse soort van nature op voedselrijke, vochtige of natte gronden langs wegen, sloten en rivieren. Verdraagt tijdelijk hoog grondwater en overstromingen; groeit ook op veen. Verdraagt geen schaduw, is bestand tegen wind en zeewind. Snelle groeier met vrij grote concurrentiekracht. Wordt ook veel aangeplant als knotwilg.

Bittere Wilg

Salix purpurea

Tot 4m hoge struik, zeer breed uitgroeïend met dikke takken over de grond en lange dunne takken die opstijgen. Vrij algemene inheemse struik; van nature in de duinen, langs beken en rivieren op matig voedselrijke, vochtige of natte gronden. Verdraagt hoog grondwater en overstroming, groeit ook op veen en vochtige zandgrond. Groeit voor wilgen betrekkelijk langzaam; matige concurrentiekracht. Als griendhout (bind- tenen), knotboom en in laagblijvende beplantingen.

Amandelwilg

Salix triandra

Struik tot 6 á 8m hoog. Algemene inheemse struik; van nature vooral in beekdalen, duinvalleien en op oevers van plassen en sloten. Meestal op voedselrijke, vochtige of natte plaatsen. Kan goed tegen tijdelijk hoog grondwater, matig op veen. Vrij snelle groeier; in jeugd een grote concurrentiekracht die bij het

ouder worden snel afneemt. Als griendhout, soms in beplantingen.

Katwilg

Salix viminalis

Een met lange, weinig vertakte, tot 6m hoge struik. Vooral te vinden in de omgeving van beken, rivieren, sloten en plassen op tamelijk voedselrijk, natte of onregelmatig overstroomde gronden. Komt in mindere mate op veen voor. Een snelle groeier met zeer veel concurrentiekracht, die op latere leeftijd echter afneemt. In grienden, als knotboom en landschappelijke beplanting.

Gewone Vlier

Sambucus nigra

Struikachtige boom. Lange omhoog strevende takken, tot 7m hoog. Groeit in heggen en bossen op voedselrijke, lichte, maar ook op zwaardere bodemtypen; op zeer stikstofrijke plaatsen (bijv. mestvaalten) spontaan. Verdraagt schaduw en slaat daarom vaak op in dichte beplantingen. Kan goed tegen zeewind.

Grote concurrentiekracht; snelle, wilde groeier die na afzetten overmatig uitloopt. Na herhaald afzetten ontstaat een rommelige struik waarin door onderlinge concurrentie veel dood hout ontstaat. Zait zich massaal uit, kan tot een kleine boom worden gevormd. De vlier komt alleen tot zijn recht als uitgegroeïd, vrijstaand exemplaar en in beplantingsranden met voldoende groeiruimte. Levert in menging, door zijn agressieve groei, veel onderhoud. In lagere beplanting alleen bij intensief snoeien bruikbaar.

De vlierbloesems worden gebruikt om thee of siroop van te maken. De vitaminerijke bessen worden als jam en sap ingemaakt. Veel vogels

eten ze met smaak. Zo vormen zij een belangrijke voedselbron in de herfst voor trekvogels.

Lijsterbes

Sorbus aucuparia

Komt meestal als struik voor, zelden als boom tot 10-15m hoog. Meest smalle ijle kroon. De lijsterbes kan bijna overal groeien, zowel op arme, droge zandgronden als op natte veengronden. Is bestand tegen hoog, stilstaand grondwater.

Kan veel schaduw verdragen; is matig gevoelig voor (zee)wind. Heeft een vrij snelle jeugdgroei; een matige concurrentiekracht, verdraagt afzetten en snoei goed. Vormt na afzetten recht-opstaande stammetjes. Gevoelig voor bacterievuur. Wordt gebruikt in alle soorten beplantingen, maar niet voor lage dichte sluiting. In voorjaar schermten met bloemen. In najaar rode bessen die graag gegeten worden door lijsterachtige.

Klein-bladige of Winterlinde

Tilia cordata

Waarschijnlijk enige streekeigen linde. Tot 30m hoge boom met brede, ronde tot eivormige kroon en omlaag buigende takken. Voor optimale groei moet bodem luchtig zijn. Doet het goed op rijke, vochthoudende lemige zandgronden; slechte groei op arme, droge of zware natte bodems. Verdraagt erg veel schaduw, is goed bestand tegen de wind. Is een climaxsoort; een vrij snelle groeier. Vormt vaak veel opslag aan de stamvoet. Verdraagt afzetten en snoei goed. Laat zich gemakkelijk in een bepaalde vorm snoeien (knot- en leilinden), hout rot echter snel in.

Door een uitgebreid en diep wortelstelsel staan de bomen op goed doorwortelbare plaatsen stevig in de grond. Belangrijke drachtplant voor honingbijen.

Hollandse Linde

Tilia europea

Natuurlijke kruising van winter- en zomerlinde (*Tilia platyphyllos*); tot 30m hoge boom met een enigszins gesloten en puntige kroon. Laat zich gemakkelijk in een bepaalde vorm snoeien (knot- en leilinden), hout rot echter snel in.

Fladder- of Steeliep

Ulmus laevis

Tot 35m grote iep voor vochtige, voedselrijke gronden. Tot nu toe vrijwel ongevoelig voor iepziekte. Heeft een afschilferende stam en gesteelde vruchten. Wordt alleen geleverd als bosplantsoen voor in hagen en als bosaanplant.

Hollandse Iep

Ulmus collumela

Een 20m hoge boom met sterk opgaande, ovale dichte kroon. Optimale groei op rijkere, vochtige klei- of leemhoudende zandgronden. Verdraagt geen hoog stilstaand grondwater, wel enige schaduw en is goed bestand tegen wind en zeewind.

Belangrijke laanboom, eveneens in landschappelijke beplantingen.

Gelderse Roos

Viburnum opulus

Breed uitgroeiende, tot 4m hoge struik. Groeit overal, als de grond niet te droog of te arm is, in heggen, in bosranden, ook op natte veengronden. Verdraagt schaduw matig, voor de bloei is veel zon nodig. Wordt gebruikt in verschillende soorten beplantingen, vooral in randen. Kan redelijk tegen wind en zeewind.

Een matig snelle groeier, weinig concurrentiekracht, vormt veel wortelopslag en afleggers van liggende takken. Kan worden afgezet. Trosvormige witte bloemen en helder rode bessen. Bessen blijven tot ver in januari aan de struik hangen. De meeste delen van de struik zijn licht giftig. Lekkernij voor de zeldzame Pestvogel.

Opmerkingen plantmateriaal

Inheems materiaal

Bureau Schildwacht biedt in haar assortiment bosplantsoen en laanbomen alleen die soorten aan die veelvuldig in Nederland voorkomen en waarvan men kan stellen dat ze inheems of van nature in Nederland voorkomen. Voor enkele landschappelijk belangrijke soorten wordt een uitzondering gemaakt (onder meer Acacia, Palmboompje, Esdoorn en de Plataan). Levering van inheems materiaal betekent niet dat de herkomst van het plantgoed ook per definitie uit Nederland komt.

Bureau Schildwacht streeft er naar dat al het aangeboden plantmateriaal van Nederlandse herkomst is en in Nederland is opgekweekt. Hierdoor is, naast een goede zorg op de kwekerij, een goede kwaliteit van het bosplantsoen en de laanbomen te garanderen. Voor grotere natuurontwikkelingsprojecten kan het wenselijk zijn, indien aanplant van bomen en struiken de voorkeur verdient boven natuurlijke opslag, om plantmateriaal te hebben van lokale herkomst, het zogenaamde **streekeigen plantmateriaal**. Dit vereist vaak een planning op langere termijn om dit materiaal tijdig op voorraad te hebben. Heeft u hier belangstelling voor dan kunt u met Bureau Schildwacht contact opnemen over de leveringsmogelijkheden.

Bacterievuur

In 1984 is een verordening ingesteld waardoor aanplant van meidoorn in bepaalde gebieden verboden of aan bepaalde voorwaarden gebonden is. Deze verordening is per maart 1991 gewijzigd. De onderhoudsplicht is komen te vervallen. Alleen aangetaste meidoornstruiken moeten nu nog opgeruimd worden. Informeer bij Bureau Schildwacht naar de voorwaarden. Een alternatief voor een meidoornhaag is een gemengde haag van bijvoorbeeld sleedoorn, gewone liguster en veldesdoorn.

Iepziekte

Veel iepen zijn de afgelopen jaren ten onder gegaan aan de iepziekte. Deze ziekte, die veroorzaakt wordt door een schimmel, wordt overgebracht door de iepenspintkever. De ziektebestrijding richt zich voornamelijk op het voorkomen van de verspreiding van de insecten. Zieke en dode bomen moeten dan worden

verwijderd. Niet ontschorst iepenhout en houtsnippers kan eveneens tot kraamkamer dienen voor iepenspintkevers. Dit wordt dan ook zoveel mogelijk vernietigd. Omdat er regelmatig nieuwe klonen worden ontdekt die meer resistent zouden zijn tegen de iepziekte, biedt Bureau Schildwacht de op dat moment bekende meest resistente iepenklon aan. Men moet er echter op bedacht zijn dat ook deze kloon vroeg of laat aangetast kan worden door de iepziekte.

Watermerkiekte

De schietwilg is vatbaar voor watermerkiekte. De symptomen zijn het afsterven van de takken in de kroon en de vorming van veel waterlot. Voor het vervangen van de oude knotwilgen kunnen geen takken van nog levende zieke bomen gebruikt worden, daar deze waarschijnlijk al met watermerkiekte besmet zijn. Gebruik watermerkiektevrij materiaal. De door Bureau Schildwacht geleverde wilgen zijn uiteraard ziektevrij.

Bosplantsoen

Onder bosplantsoen worden twee- tot driejarige bomen en struiken verstaan. De planten zijn verkregen uit zaad of als stek uitgeplant. De planten hebben een goed ontwikkeld wortelstelsel met veel kleine haarwortels. Van belang is dat het stammetje voldoende dik is. De hoogte bedraagt meestal 50- 100 cm. Een enkele keer wordt zwaarder of lichter materiaal geleverd.

Zeker bij streekeigen plantmateriaal kunnen er grote verschillen zijn tussen de exemplaren in één partij.

De plantafstand van bosplantsoen bedraagt ongeveer 1m bij 1,5m, verspringend als de beplanting als bos of als strook wordt aangelegd. In een éénrijige beplanting bedraagt de onderlinge afstand 1 à 1,5m. Bij een haag worden gemiddeld 3 - 4 planten per strekkende meter geplant.

Individuele menging van verschillende soorten wordt afgeraden, omdat door concurrentie slechts één of twee soorten overblijven. Beperk bij aanleg het aantal soorten en plant in groepen. Besdragende en bloeiende planten bij voorkeur in de randen en alleen als de randen voldoende breed zijn, 2 of 3 rijen minimaal. Bij bosplantsoen hoeven geen boompalen gebruikt

te worden. Wel is bescherming tegen (vee)vraat noodzakelijk.

Veren

In bepaalde gevallen kan het wenselijk zijn een zwaardere maat plantsoen te gebruiken bijvoorbeeld bij inboeten of op plaatsen waar gelijk resultaat te zien moet zijn. Een tussenmaat tussen bos- plantsoen en laanbomen kan dan een oplossing bieden. Deze tussenmaat heet "veer". De veren die Bureau Schildwacht levert hebben een hoogtemaat van 150 - 175 cm. Wij kunnen u maar enkele soorten in deze maat aanbieden.

Knotbomenstek, wilgenpoot of griendstek

De door Bureau Schildwacht geleverde stekken voor knotwilgen (stek of poot) of populieren zijn driejarige takken van ongeveer 3 à 5 m hoog. De top kan zijn afgesnoeid of er zitten nog enkele twijgen. De twijgen in de top bevorderen het uitlopen van de stek of poot in het voorjaar. Zonder twijgen lopen de stek of poot ook uit, zeker als ze voldoende diep worden geplant. De wilgenslieten zijn geselecteerd van wilgen die vrij zijn van de watermerkziekte. Populieren zijn niet vatbaar voor watermerkziekte. De slieten worden ongeveer 1 á 1,5 m diep in de grond gestoken (voldoende vocht en stevigheid). Indien de stek of poot met enkele twijgen zijn aangeplant moet na één of twee groeiseizoenen de wilgen of populieren op de gewenste knothoogte worden afgezet.

Griendstekken zijn tweejarige takken van voornamelijk grauwe wilg en katwilg. De 2m lange stekken worden op een onderlinge afstand van 0,75 tot 1m van elkaar zo diep in de grond gestoken dat ze voldoende vocht krijgen. De onderkant van de stek kan eventueel aangepunt worden (geldt ook voor knotwilgstek). Na twee of drie jaar worden de stekken op kniehoogte afgezet. Bij de aanleg van een nieuwe griend kan griendstek besteld worden. Bij inboet van een bestaande griend kan ter plekke stekmateriaal gehakt worden als 2- tot 3-jarig materiaal voorhanden is.

Schietwilg en populier worden mogelijk ook als veer geleverd. Dit is ook goed plantmateriaal om knotwilgen en/of knot populieren uit te kweken.

Laanbomen

Laanbomen zijn bomen die langer (4 - 6 jaar) op de kwekerij hebben gestaan en waarbij meer aandacht aan de vorm is besteed. Ze hebben een zwaarder wortelstelsel dan bosplantsoen (kleine boompjes). Omdat de hoogte per soort varieert (2 - 4 m) wordt uitgegaan van de stamomtrek. De geleverde bomen hebben doorgaans een stamomtrek van 8 - 10 cm. Uiteraard kunnen wij dikkere en oudere bomen leveren. Wij geven u graag een prijsopgave. Laanbomen zijn geschikt om als solitair, in groepen of als bomenrij te planten. Bij laanbomen kunt u het beste twee boompalen plaatsen.

Leibomen

Leibomen zijn laanbomen die op de kwekerij langs een bamboe lattenframe in een bepaalde vorm zijn geleid. De leibomen die op deze manier worden aangeboden zijn allemaal in een symmetrische vorm gekweekt.

Op de kwekerij staan de bomen vaak in de luwte. Daar volstaat dit lattenwerk. Rond een woning of boerderij worden de bomen groter en vangen meer wind. Een zwaarder lattenwerk op de definitieve standplaats is de eerste jaren beslist nodig!

Er bestaat natuurlijk ook een mogelijkheid om gewoon een Linde of Plantaan te kopen en deze dan zelf te leiden. Dit is zeker aan te bevelen bij inboeten (vervangen) in een bestaande rij. De takken kunnen dan gemakkelijker op de juiste hoogte worden gekweekt.

Daarnaast heeft het zelf kweken ook nog de volgende voordelen: meer ruimte voor een vrijere vorm en goedkoper.

Dit geldt ook voor leifruit. Vele gewone fruitstruiken kunnen tot leifruit gekweekt worden

Soortnaam	Boom of struik	Grondsoort			Vocht behoefte	Afzetten
		Zand	Klei	Veen		
Acer Campester - Veldesdoorn	(b), s, hg	+	-	o	-	+
Acer pseudoplatanus – Gewone Esdoorn	b	+	+	+	+	o
Aesculus hippocastanum- Paardenkastanje	b	+	+	+	+	+
Alnus cordata – Kleinbladige Els	b, h, hg	+	+	+	+	+
Alnus glutinosa – Zwarte Els	b, h, hg	+	+	+	+	+
Amelanchier lamarckii - Krenteboompje	(b), s	+	+	+	+	+
Betula pendula of pubescens – Ruwe of Zachte Berk	b, (h)	+	+	+	+	o
Buxus sempervirens - Palmboompje	s, hg	+	+	+	+	+
Carpinus betulus – Haagbeuk	b, s, h, hg	+	+	-	-	+
Castanea sativa – Tamme Kastanje	b	+	+	-	o	+
Cornus sanguinea – Rode Kornoelje	s	+	+	-	o	+
Corylus avellana – Hazelaar of Hazelnoot	s, (h)	+	+	-	+	+
Crataegus leavigata –Tweestijlige Meidoorn	s, hg	+	o	-	o	+
Crataegus monogyna – Eénstijlige Meidoorn	(b), s, hg	o	+	+	+	+
Euonymus europaeus – Kardinaalsmuts	s	+	+	o	o	+
Fagus sylvatica – Beuk	b, hg	+	+	-	o	o
Fraxinus excelsior – Gewone Es	b, s, h	-	+	+	+	+
Hippophae rhamnoides - Duindoorn	s	+	-	-	+	o
Ilex aquifolia - Hulst	(b), s, hg	+	+	+	+	o
Juglans regia - Walnoot	b	o	+	o	o	-
Ligustrum vulgare – Gewone Liguster	s, hg	+	+	o	o	+
Platanus hispanica – Plantaan	b, (b)	+	+	+	+	+
Populus Nigra – Zwarte Populier	b	o	+	o	+	+
Populus tremula – Esp of Ratelpopulier	b	+	o	o	-	+
Prunus avium – Wilde Kers, Zoete Kers of Bosriek	b	o	+	-	o	o
Prunus padus – Inheemse Vogelkers	(b), s	+	+	+	+	o
Prunus spinosa – Sleedoorn	s, hg	o	+	o	o	-
Quercus robur - Zomereik	b, s, h	+	+	o	o	+
Rhamnus cathartica – Wegedoorn	s	+	+	-	o	o
Rhamnus frangula – Vuilboom of Sporkenhout	s	+	-	+	+	+
Robinia pseudoacacia - Acacia	b, s	+	-	-	-	+
Rosa canina - Hondсроos	s	+	+	o	o	+
Rosa rugosa - Bottelroos	s	+	-	-	o	+
Rosa rubiginosa - Egelantier	s	+	-	-	o	+
Salix alba - Schietwilg	b	+	+	+	+	+
Salix aurita – Geoorde Wilg	s	+	-	+	+	+
Salix carprea – Boswilg	(b), s	+	-	-	+	+
Salix cinerea – Grauwe Wilg	s, g	+	+	+	+	+
Salix fragilis - Kraakwilg	b, (b), s	+	+	+	+	+
Salix purpurea – Bittere Wilg	s	+	+	+	+	+
Salix triandra- Amandelwilg	s	+	+	-	+	+
Salix viminalis – Katwilg	s	o	+	o	+	+
Sambucus nigra – Gewone Vlier	s	+	+	+	o	+
Sorbus aucuparia - Lijsterbes	b, (b), s	+	+	+	+	+
Tilia cordata – Kleinbladige of Winterlinde	b	+	+	o	-	+
Tilia europea– Hollandse linde	b	+	+	o	-	+
Ulmus laevis – Fladderiep of Steeliep	b, (hg)	+	o	-	o	+
Ulmus collumea– Hollandse Iep	b	+	+	-	o	+
Viburnum opulus – Gelderse Roos	s	+	+	+	o	o

Verklaringen:

Boom/ struik: b = boom (b) = boomachtige struik h= hakhout hg = haag, (h) eventueel hakhout, g = griend.
 + = geschikt, o = minder geschikt, - = niet geschikt

Bovenstaande tabel is een globale aanduiding. Voor precieze gegevens raadpleeg de soortbeschrijving.

Hoogstam- en halfstamfruitbomen 🍏 🐝 🦋

Een struikvorm van een fruitboom heeft de eerste gesteltakken op maximaal 1.20m hoogte. Een halfstam fruitboom wordt opgekweekt met gesteltakken op minimaal 1,50m hoog. De halfstam uit met een kroon van 5-6 m. Bij een hoogstam zitten de gesteltakken meestal op een hoogte van 1.60 -1.80m. Afhankelijk van het ras en snoei, zullen deze bomen uitgroeien tot een breedte van 6-12m.

Appel 🍏 🐝 🦋

De appel kan op bijna alle grondsoorten worden geteeld. De bestuiving heeft invloed op de vruchtbaarheid. Onderzoek naar bestuiving van appels is een wetenschap van na het hoogstamtijdperk en bedoeld om de opbrengst te maximaliseren. Vaak is het niet nodig rekening te houden met de bestuiving, omdat de meeste rassen ook zelfbestuivend zijn. Voor mensen die wel rekening willen houden met de bestuiving is een bestuivingstabel in dit boekje opgenomen. In deze tabel staat aangegeven hoe u met kruisbestuiving rekening kunt houden door bij aanleg of vervanging die soorten uit te kiezen die elkaar kunnen bestuiven. U vindt dit in de kolom 'bestuiving met'. De appelrassen hebben een nummer maar zijn in de tekst en de tabel ook alfabetisch gerangschikt. Het onderscheid tussen hoog- en halfstam heeft geen invloed op de bestuiving.

Bij de hoogstam is de plantafstand is 8 tot 12m, afhankelijk van de grondsoort en andere omstandigheden. Bij de halfstam is de plantafstand 6 - 8m.

Het sortiment oude rassen is samengesteld uit diverse bronnen. Natuurlijk zijn er na 1930 de nodige veranderingen opgetreden in het gebruik van de rassen. Rassen zijn meer of minder verspreid over het land en soms bijna helemaal verdwenen.

Appelallergie

Er zijn in Nederland ongeveer 350.000 mensen allergisch voor appels. Vooral bij kleuters en peuters komt de allergie veel voor. De

allergische reactie vrij mild zoals een jeukend gevoel in je mond of keel bij het eten van een stukje appel. Vaak kun je andere soorten fruit wel verdragen. Appelallergie komt vaak voor in combinatie met hooikoorts.

Er zijn (nieuwe) appelsoorten op de markt die door 60% van de mensen met een appelallergie wél verdragen worden. Via deze actie bieden wij vier appelrassen aan waarvoor mensen met een appelallergie niet of minder gevoelig zijn. Dit zijn de Santana (49), Ecolette (50), Topaz (51) en de Pinova (52).

01 Allington Pippin

Vrucht klein tot matig groot, regelmatig gevormd, rond. Kleur Lichtgroen, bij rijpheid geel met dof rode blos en strepen aan zonzijde. Rond steel licht roest en verspreide roestpuntjes. Vruchtvlees wit, vast, saprijk, matige aroma. Gebruikstijd: november - februari. Matige tot sterke groeier voor de zand- en kleigrond. Vormt een brede kroon. Vruchtbaarheid op jeugdige leeftijd. Kan zeer grote oogsten geven. Na overvloedige dracht volgt veelal een minder jaar. Vrucht vrij goed te bewaren. Werd veel gebruikt in de noordelijke provincies.

02 Beauty of Bath

Kleine, regelmatig gevormde, meer breed dan hoge appel. Groen met zeer veel rood aan de zonzijde en roestaders. Bij rijpheid geelrood. Vruchtvlees geelachtig, saprijk, zacht zuur met een aangenaam aroma.

Gebruikstijd: begin augustus. Goede dessertappel. Boom groeit zwak tot matig. Vormt een in verhouding brede kroon. Is geschikt voor alle gronden. Draagt vrij vroeg, doch geeft nooit grote oogsten. De vrucht rijpt vroeg, doch heeft sterk de neiging tot vallen voor de rijptijd.

03 Binderzoet

De vruchten zijn niet bijzonder groot van formaat. De kleur is groengeel, later bij rijpheid van de vrucht wordt deze geel. Mooie karmijn- tot helderrode strepen, vooral aan de zonzijde. Het vruchtvlees is groenachtig-wit van kleur, fijn van structuur, stevig en vast tot hard, matig sappig tot later zelfs wat droog. De smaak is zoet. De vruchten rijpen bijzonder laat en kunnen behoorlijk lang aan de boom blijven hangen. In oktober kunnen deze geoogst worden, waarna deze vanaf november gebruikt

kunnen worden. Tot april kan hij zonder problemen bewaard worden. Hij is bijzonder geschikt om te stoven, om te drogen en om verwerkt te worden in het gerecht "Hete Bliksem". De boom groeit matig sterk. Hij vormt een vrij hoge zuilvormige boom. De takken gaan later hangen. Vruchten dragen doet hij regelmatig en veel. Daardoor moeten de vruchten op tijd gedund worden om voldoende vruchtmaat te krijgen. Is weinig gevoelig voor ziekten.

04 Bismark

Mooie middelgrote, regelmatig gevormde vrucht. Kleur hard- groen, bij rijpheid bleekgroen met veel en donkerrood aan zonzijde, rond steel roestig. Vruchtvlees groenachtig wit, vast vrij saprijk, zuur, weinig of geen aroma. De vruchten laten zich zonder uitval tot laat in de winter bewaren. Groei van de boom in de eerste jaren vrij sterk. Deze groei wordt door de grote vruchtbaarheid spoedig getemperd. Vatbaar voor schurft en meeldauw. Werd veel gebruikt in de provincies Overijssel en Gelderland en in Noord- en Zuid- Holland, Zeeland en Noord-Brabant. Opvallend genoeg in Utrecht niet.

05 Brabantse Bellefleur

Handappel die zich gemakkelijk laat bewaren. Gebruikstijd: december - maart. Vrucht is klein tot matig groot, onregelmatig van vorm, even hoog als breed en iets geribd bij de kelk. Heeft een groene ondergrond met veel donkerrood, wordt bij rijpheid mooi geel met rood. Het vruchtvlees is wit, betrekkelijk droog, zachtzuur en aangenaam van aroma. Langzaam groeiende boom. Vormt op latere leeftijd grote boom met dichte kroon.

Maakt veel en fijne zijtakken. Minder geschikt voor lichte bodem en gevoelig voor overmaat aan grondwater. Boom is laat vruchtbaar en gevoelig voor beurtjaren. Is zeer gevoelig voor kanker. Behalve in de noordelijke provincies werd deze appel in het begin van deze eeuw overal aangeplant.

06 Bramley's Seedling

Keuken en moesappel die goed te bewaren is. Gebruikstijd: december - april. Vrucht is groot tot zeer groot, breder dan hoog en zeer onregelmatig gevormd. Is hardgroen van kleur en aan de zonzijde brons-rood gestreept. Het vruchtvlees is wit, grof en scherp zuur. Sterk

groeïende boom die in enkele jaren tot een brede boom uitgroeit. Is geschikt voor elke grondsoort, ook veengrond. In jeugd al vruchtbaar en kan regelmatige opbrengsten geven, op latere leeftijd dikwijls grote opbrengsten. Niet bijzonder vatbaar voor ziekten. Werd veel aangeplant in de noordelijke provincies.

07 Court-Pendu Plat

Kleine, opvallende platte appel, gelijkmatig van vorm, meer breed dan hoog. Kleur grijsgroen, bij rijpheid geel met rood aan zonzijde, rond steelholte roestig. Geelachtig, zeer vast vruchtvlees. De appel is zoetzuur en zeer smakelijk, speciaal aroma.

Gebruik als dessertappel en om te drogen. Dan te gebruiken tot maart. Zeer oud appelras. Boom groeit betrekkelijk zwak en wordt nooit groot. Komt vrijwel alleen voor als hoogstam in de oudere beplantingen, veredeld op zaailing. Vruchtbaarheid in de draagjaren goed, is sterk onderhevig aan beurtjaren. Kwam overal voor behalve in de noordelijke provincies. Stelt wel eisen aan de grond, moet voldoende vochthoudend zijn.

08 Cox Orange Pippin

Middelgrote, regelmatige vrucht. Groen en veel rood, bij rijpheid geel met helderrood, bij steel enige roest. Vruchtvlees geel, saprijk, zacht zuur met uitgesproken aroma. Gebruikstijd: oktober - december. Goede dessertappel. Boom groeit matig, in de jeugd betrekkelijk steil. Vormt op latere leeftijd meer bolvormige kroon. Stelt hoge eisen aan de bodem, ongeschikt voor zware en koude gronden. Zeer vatbaar voor kanker en schurft. Kwam veel voor in Limburg.

09 Cox's Pomona

Grote, onregelmatige vrucht, lichtgroen, bij rijpheid lichtgeel, aan zonzijde rood gestreept en gevlamd. Rond steel weinig roest. Vruchtvlees groenachtig wit, saprijk, zacht, lichtzuur met geringe aroma. Gebruikstijd: oktober-december. Groei van de boom vrij sterk. Vormt brede kroon.

Vruchtbaarheid vrij goed en regelmatig. Is gevoelig voor schurft. Deze uiterlijk zeer fraaie vrucht is in de loop van de tijd vervangen door beter smakende soorten. Houdt van vochthoudende gronden, kwam daardoor overal voor behalve in de noordelijke provincies en Zeeland.

10 Drentse Bellefleur

De vruchten worden groot van formaat en zijn rood van kleur. Het vruchtvlees is witachtig van kleur, het is zeer sappig, matig vast tot bros en heeft een zoetzuurachtige maak met wijnzuurachtig aroma. De vruchten zijn in september tot oktober rijp waarna deze matig kunnen worden bewaard.

Deze appel groeit sterk en vormt een grote boom met een brede kroon. Vruchten dragen doet hij niet erg vroeg, wel regelmatig maar in matige hoeveelheden. Van ziekten heeft hij weinig last, zeker bij een goede bemesting. Dit ras is in 1901 in Nieuw-Amsterdam gevonden en is veel aangeplant in Groningen en Drenthe.

11 Dubbele Bellefleur

Synoniem: *Fransche Bellefleur*.

Zachtzure moesappel die te gebruiken is in oktober - november. De vrucht is groot, breder dan hoog en ongelijkvormig. Hij is groen met veel rode vlekken. Het vruchtvlees is los, geelachtig, vrij droog, zachtzuur en zonder

aroma. Typische Limburgse appel. Sterk groeiende boom met bolvormige kroon. De vruchtbaarheid op zware grond is slecht, op lichtere grond goed. Vatbaar voor meeldauw.

12 Rode Dijkmanszoet

Een in de winter te gebruiken kookappel. De vrucht is matig groot, gelijkvormig en vrijwel even hoog als breed. Hij is groen van kleur, bij rijpheid bleek geel met aan de zonzijde rood gestreept en gevlekt. Het vruchtvlees is wit, droog en zoet.

De boom groeit goed en vormt een kroon met betrekkelijk fijn hout. De oorsprong van deze appel is niet duidelijk. Komt als oude boom voor in de Betuwe.

13 Early Victoria

Synoniem: *Emneth Early*.

Kwaliteit van de vrucht is zeer matig, doch als moesappel zeer goed. Vrucht matig groot, vrijwel even hoog als breed, onregelmatig gevormd, veelal met naald van kelk naar steel. Kleur groen, bij rijpheid geelgroen. Vruchtvlees vast wit, saprijk, scherpzuur. Gebruikstijd eind augustus. Groei van de boom sterk. Vormt een mooie piramidale boom. Vruchtbaarheid zeer vroeg en regelmatig. Beurtjaren komen voor na overvloedige dracht. Boom is goed gezond en groeit, ondanks grote opbrengsten. Komt vooral voor in Gelderland, Zuid-Holland, Noord-Brabant en Limburg.

14 Eijsdener Klumpke

Deze appel is te gebruiken van eind november tot eind februari en is voor diverse doeleinden te gebruiken. Middelmattige grote hoog-ronde appel met stevig wit vruchtvlees. De kleur is geel- groen met af en toe een rode gestreepte bloes. De appel is sappig en smaakt friszuur. Hij is houdbaar tot maart en is geschikt als hand- en als moesappel. De boom groeit goed. Is gevoelig voor kanker en schurft. En kwam in het begin van deze eeuw veel voor in Utrecht en Limburg.

Misschien kunt u ook het *Gronsvelder Klumpke* bestellen. Dit is een rode mutant van de *Eijsdener Klumpke*.

15 Franse Zure

Grote brede appel met een groene kleur. Bij rijpheid verschijnt een mooie rode bloes. De appel heeft stevig, wit vruchtvlees en smaakt

scherpzuur. Hoofdzakelijk geschikt als moesappel. Veelvuldig in Limburg.

16 Glorie van Holland

Hand- en moesappel die redelijk goed te bewaren is en waarvan de smaak na verloop van tijd beter wordt. Gebruikstijd: november - januari. De vrucht is middelgroot tot groot, regelmatig gevormd en meer breed dan hoog. Licht geelgroen van kleur, bij rijpheid vol geel met rode strepen aan de zonzijde. Het vruchtvlees is wit, zeer saprijk en aangenaam zachtzuur.

Goed groeiende boom met stevig hout. Bolvormige kroon. Is op jeugdige leeftijd vruchtbaar en draagt regelmatig. Vatbaar voor kanker. Komt van oorspronkelijke uit Zuid-Holland.

17 Gravensteiner

Redelijk vroege hand/ moesappel van goede kwaliteit. Gebruikstijd: september - oktober. De vrucht is middelgroot, ongelijkvormig, bij de kelk geribd en breder dan hoog. Heeft een helder groene kleur, bij rijpheid geel met rode strepen aan de zonzijde. Het vruchtvlees is wit, vast, saprijk friszuur met een aangenaam aroma. Goede groeier met brede kroon waarbij de boom een hart heeft die sterk naar boven groeit. Is op jeugdige leeftijd slecht vruchtbaar en draagt ook op latere leeftijd zeer matig. Is vatbaar voor schurft.

18 Groninger Kroon

Synoniemen: *Engelse Kroon*, *Zure Kroon*, *Groninger Princesse Nobie*.

Vrij goed te bewaren handappel.

Gebruikstijd: november - januari. De vrucht is matig groot, soms even hoog als breed, vaak

hoger dan breed. De kleur is groen, bij rijpheid geel met aan de zonzijde geel gestreept of gevlekt. Het vruchtvlees is vast geel-achtig, vrij droog, zachtzuur en heeft een goed aroma. Matige groeiende boom met veel fijn hout, vormt een enigszins piramidale kroon. Geschikt voor elke grondsoort in het bijzonder de lichtere gronden. Vruchtbaarheid vroeg en regelmatig, de boom draagt goed. Zeer gevoelig voor meeldauw. Is in het hele land aangeplant.

19 Ingrid Marie

Synoniem: *Hoed Oranje*.

De vruchten worden groot van formaat en zijn bijzonder regelmatig van vorm. De schil is glad en mat glanzend en groenachtig-geel van kleur met een mooie levendige, helder- tot donker-rode bloes. Het vruchtvlees is geelwitachtig van kleur met een wat roodachtige doorschemering, het is vrij stevig.

20 James Grieve

Middelgrote vrucht, breder dan hoog, gelijkmatig van vorm. Groen, bij rijpheid helder geel met aan de zonzijde lichte bloes. Vruchtvlees zacht, geelachtig, zachtzuur, zeer saprijk, zeer fijne aroma. Gebruikstijd: september - oktober. Boom groeit goed, steil, later breed uit. Vormt open kroon. Groeit op elke grond. Vruchtbaarheid goed en vroeg. Vatbaar voor kanker. Komt in het hele land voor.

21 Jasappel

Middelgrote, gelijkvormige stoofappel. Hard groen van kleur met grijze stippen. Vruchtvlees: wit, tamelijk droog en vast. Gebruikstijd: november - maart. Boom groeit jong matig sterk. Vormt steile en later hoge kroon. Maakt fijn hout. Is op jeugdige leeftijd niet vruchtbaar, kan later zeer grote oogsten geven. Is onderhevig aan beurtjaren en vatbaar voor schurft. De Jasappel komt in het midden van ons land voor in de oude boomgaarden.

22 Jonathan

Uitstekend te bewaren handappel. Gebruikstijd: december - mei. De vrucht is matig groot tot klein, meer hoog dan breed. Ondergrond is groen van kleur met zeer veel rood. Bij een goede belichting geheel rood. Het vruchtvlees is wit, saprijk, zachtzuur met een speciaal aroma.

De boom groeit matig en sterk horizontaal. Vormt op latere leeftijd brede boom met slap, hangend hout. Stelt vrij hoge eisen aan de grond. Niet geschikt voor lichte, droge of zware natte grond. Draagt op jeugdige leeftijd. Bij goede dracht is vruchtdunning noodzakelijk. Kleine vruchten blijven smakeloos. Is vatbaar voor meeldauw. Boom stelt hoge eisen aan de verzorging. Het is niet bekend waar deze boom in het begin van de vorige eeuw voorkwam.

23 Kantjesappel

Synoniemen: *Kaasjesappel, Kuiloogappel, Oogappel, Platte Appel, Zieppel Appel*.

Deze appel wordt middelmatig groot tot groot, soms zelfs zeer groot. De appels zijn regelmatig en bijzonder platronde van vorm. De vrucht is altijd breder dan hoog. De gladde, soms glanzende schil is groenig van kleur die bij rijpheid van de vruchten geel wordt. Bruine vlekken, strepen en roesttippen zitten op de gehele schil verspreid. Het vruchtvlees is zacht en sappig en heeft een matige zurige smaak. De vruchten kunnen vanaf september tot in oktober geoogst worden. Eetrijp na enkele weken. De appels kunnen lang bewaard worden. De boom groeit matig sterk, het wordt een behoorlijk grote boom met een wat brede kroon. Hij draagt regelmatig en veel vruchten. De vruchten hangen typisch paarsgewijs met de kelkzijde tegen elkaar.

24 Kewicks Codlin

Middelgrote, onregelmatig gevormde moesappel. Veelal hoger dan breed, vrijwel voorzien van een naald. Kleur groen, bij rijpheid groengeel, soms iets gebruind aan zonzijde. Vruchtvlees wit, vlokkelig, tamelijk droog, zuur. Heeft vrij veel last van stippigheid. Gebruikstijd: begin september. Boom groeit matig. Vormt een betrekkelijk kleine boom met regelmatig gevormde kroon. Is geschikt voor vrijwel elke grondsoort, mits niet te vochtig. Is op vochtige gronden zeer sterk gevoelig voor kanker. Draagt vroeg en zeer regelmatig. Geeft grote oogsten. De vrucht is licht in gewicht. Kan over een langer tijdstip geoogst worden, door regelmatig de goed uitgegroeide vruchten te plukken. De vrucht is vrij teer, zacht vlezig en moet met zorg worden behandeld. Komt veel voor in Overijssel en het westen van Nederland.

25 Keuleman

Goed houdbare late hand/moesappel.
Gebruikstijd: januari - mei. De vrucht is klein tot middelgroot, vrij gelijkmatig van vorm en hoger dan breed. Groen van kleur met aan de zonzijde rode strepen. Het vruchtvlees is groenachtig wit, vast, tamelijk droog, grof en zuur zonder bepaald aroma.

Het is een matig groeiende boom met fijn hout. Kan op alle voor appels geschikte grond, maar heeft een voorkeur voor zwaardere gronden. Draagt vrij vroeg en kan zeer overvloedige opbrengsten geven. Is onderhevig aan beurtjaren. In de jaren 20 en 30 van de 20^e eeuw veel aangeplant in Overijssel, Gelderland, Utrecht en Limburg. Werd in Limburg veel gebruikt in de vlaaien.

26 Koningszuur

Synoniem: *Engelse Bellefleur*.

Het is een goed houdbare moes/handappel.
Gebruikstijd: januari - maart. De vrucht is middelgroot, onder breed, naar de kelk spits toelopend, regelmatig gevormd. Vrijwel geheel rood. Het vruchtvlees is wit, matig saprijk, vast eerst vrij zuur, later minder scherp zuur. Matig groeiende boom met een steile kroon die veel fijn hout vormt. Meer geschikt voor zwaardere gronden. Is op jeugdige leeftijd niet vruchtbaar. Kan later grote opbrengsten geven, maar is gevoelig voor beurtjaren. Is gevoelig voor spint. Appel die veel werd aangeplant in de provincies Overijssel, Gelderland en Utrecht.

27 Lemoenappel

Goed bewaarbare handappel uit de provincie Gelderland. Gebruikstijd: november - januari. De vrucht is groot, vrij regelmatig, ongeveer even breed als hoog. Roestbruin van kleur met aan de

zonzijde soms iets rood. Het vruchtvlees is vast, wit, saprijk, friszuur met een aangenaam aroma. De boom groeit zeer sterk en vormt een bolvormige kroon.

Is zeer geschikt voor lichtere grond. Groeit ook op zwaardere grond goed, maar is zeer vatbaar voor kanker indien de ontwatering onvoldoende is. Is pas op latere leeftijd vruchtbaar. Draagt nooit overvloedig maar wel regelmatig. Is niet gevoelig voor schurft. De vruchten zitten los aan het hout, een beschutte standplaats is daarom gewenst.

28 Lunterse Pippeling

Kleine appel met een brede vorm. De kleur is geelgroen met veel roest en een oranje blos. Het vruchtvlees is groenachtig van kleur, bros en saprijk. De smaak is zachtzuur. De appel is zeer goed te bewaren en te gebruiken als moes- en als handappel.

Groei van de boom is goed. Vruchtbaarheid goed en op jeugdige leeftijd. Is onderhevig aan beurtjaren. Vruchtdunning in volle jaren noodzakelijk, daar anders de vruchten te klein blijven en de beurtjaren worden bevorderd. De boom of de vrucht zijn weinig gevoelig voor ziekten. Is geschikt voor elke grondsoort. De vrucht moet niet te droog bewaard worden, omdat zij spoedig rimpelt.

29 Mank Codlin

Matig tot kleine, even hoge als brede appel. Lichtgroen van kleur, bij rijpheid geel met lichte blos aan zonzijde. Vruchtvlees vast, wit, saprijk, vrij scherpzuur, later fris zuur zonder bepaalde aroma. Gebruikstijd: september - oktober.

Boom groeit zwak. Vereist voedzame, doch vooral niet te natte grond. Vatbaar voor kanker. De boom draagt op zeer jeugdige leeftijd en is buitengewoon vruchtbaar. Vruchtdunning is noodzakelijk, om goed uitgegroeide vruchten te krijgen. Heeft min of meer last van beurtjaren. Moet regelmatig sterk gesnoeid worden, om voldoende groei te behouden.

Appel die in diverse provincies (Groningen, Drenthe, Overijssel, Noord-Holland, Zeeland en Noord-Brabant) is aangeplant in de jaren 20 en 30 van de 20^e eeuw.

30 Notarisappel

Zeer goede hand/moesappel (dessert appel) die te gebruiken is in oktober - november. De vrucht is groot, enigszins onregelmatig van vorm, meer

hoog dan breed. Ze is lichtgroen van kleur met aan de zonzijde enkele rode strepen. Bij rijpheid is ze geel- groen. Het vruchtvlees is lichtgeel, saprijk, zachtzuur met een aangenaam aroma en heeft een hoog vitamine C gehalte.

Vrij sterk groeiende boom met een min of meer piramidale kroon. Voorkeur voor lichtere gronden, ongeschikt voor zware klei. Op jeugdige leeftijd vruchtbaar. De opbrengst is in latere jaren goed en regelmatig. Is soms zeer vatbaar voor kanker. Vrucht heeft vaak last van kurkstip waardoor de houdbaarheid nadelig wordt beïnvloed. Kwam in bijna alle provincies voor (maar zou weinig zijn aangeplant in de provincie Friesland).

31 Oranje Reinette

Middelgrote, regelmatig gevormd, even hoge als brede appel. Groen, bij rijpheid helder geel met fijne bruine puntjes. Vruchtvlees wit, vast, matig saprijk, zuur, licht aroma. Vrucht dragend op jeugdige leeftijd. Draagt goed en regelmatig. Gebruikstijd: oktober - december. Vrucht laat zich goed bewaren en is sterk.

Boom groeit goed, vormt een mooie regelmatige kroon. Is niet ernstig vatbaar voor bepaalde ziekten. Kwam vooral voor in Groningen en Drenthe.

32 Ossekop

Grote tot zeer grote, onregelmatige gevormde typische Limburgse appel. De kleur is groen met rode strepen. Het vruchtvlees is wit, vast en saprijk en smaakt friszuur zonder aroma. Voornamelijk gebruikt als moesappel.

33 Present van Engeland

Synoniem: *Heerappel*.

Goed bewaarbare handappel (winterappel). Gebruikstijd: november - april. De vrucht is groot, langwerpige gevormd, bij de steel breed en naar de kelk spits toelopend, bij de kelk afgeknot. Lichtgroen van kleur, bij rijpheid geel met een lichtrode bloes aan de zonzijde. Het vruchtvlees is wit, los, saprijk en zachtzuur. De boom vormt zeer moeilijk een kroon. Het hout is slap en hangend. Wordt daarom soms overgeënt op een zoete appel nadat daarmee eerst een goede kroon is gevormd. Is zeer geschikt voor omenting. De ogen op de éénjarige scheuten blijven voor het merendeel slapen, waardoor lange kale takken ontstaan. Is geschikt voor alle gronden. Is matig vroeg vruchtbaar.

Draagt op latere leeftijd zeer goed. Is nogal vatbaar voor kanker. Behalve in de noordelijke en zuidelijke provincie kwam deze appel overal voor.

34 Princes Noble

Synoniem: *Fransche Kroon*.

Goede bewaar hand/ moesappel. Gebruikstijd: oktober - januari. De vrucht is matig groot tot klein, hoger dan breed. Groen van kleur, bij rijpheid is de schil iets vettig en groengeel met aan de zonzijde rode strepen.

Het vruchtvlees is vast, geelachtig, zachtzuur met fijn aroma.

Matig groeiende boom met brede piramidale kroon met dun en slap hout. Geschikt voor elke grond. Vruchtbaarheid matig.

Gevoelig voor schurft en meeldauw, minder gevoelig voor kanker.

35 Queen Cox

Grote, meer breed dan hoog, regelmatig gevormde moesappel. Kleur bleekgroen met helder rode strepen en vlekken aan zon- zijde, rond steel iets roestig. Vruchtvlees: Wit, saprijk, grof, zuur zonder aroma. Gebruikstijd: oktober - november.

Boom groeit goed. Vormt een brede kroon. Heeft voedzame grond nodig. Is niet geschikt voor natte, koude gronden. Is zeer vatbaar voor kanker.

Kwam voor in Overijssel, Gelderland, Noord- en Zuid-Holland, Zeeland en Noord-Brabant.

36 Rode Tulpappel

Synoniem: *Rode Joop*.

Zeer vroege handappel te gebruiken in augustus. Appel uit de noordelijke provincies en Noord-Holland. De vrucht is matig groot, hoger dan breed. De kleur is dof rood, bij rijpheid helder-

rood, vrijwel geheel gekleurd, aan de schaduwzijde groen. Het vruchtvlees is los, groenachtig wit, zachtzuur, weinig saprijk en spoedig melig. Goede vervanger voor de zeer kanker gevoelige Yellow Transparent. Boom groeit matig en steil. Groeit op elke grond indien deze niet te vochtig is. Vruchtbaarheid is goed op jeugdige leeftijd. Kan tot een vrij grote boom uitgroeien en geeft vrij regelmatig matige opbrengsten. Zeer vatbaar voor schurft.

37 Schellinkhouter

Zeer verschillend van grote en onregelmatig van vorm. Bleekgroen met licht rode strepen, bij rijpheid zachtgeel, rond de steel iets roest. Vruchtvlees: wit, zacht, zachtzuur, licht aroma en saprijk. Gebruikstijd: oktober - november. Boom groeit matig. Kwam vrij veel voor in West-Friesland.

38 Schone van Boskoop

Synoniem: *Goudrenet, Belle de Boskoop*. Goed bewaarbare moesappel (dessertappel), of te wel de bekende Goudrenet. In het hele land veel aangeplant. Gebruikstijd: oktober - maart. De vrucht is groot en onregelmatig van vorm. Er zijn vele variëteiten waarbij vormen voorkomen die breder zijn dan hoog en andersom. Groen met roestbruin van kleur, aan de zonzijde rood gekleurd met tal van variaties. Het vruchtvlees is geelachtig, vast en zachtzuur van smaak. De boom groeit sterk en breed uit. De boom is op latere leeftijd meer breed dan hoog. Geschikt voor iedere grondsoort mits niet te nat. Vruchtbaarheid dikwijls zeer laat. Op zware grond meestal niet voor het 15e tot 20e jaar dragend. Op latere leeftijd is de vruchtbaarheid goed en bij goede verzorging regelmatig. Is vatbaar voor kanker en vooral voor schurft

39 Sterappel

Synoniem: *Roode Reinette, Pomme de Coeur*. Matig te bewaren handappel te gebruiken in oktober - december. Vrucht is middelgroot, meer breed dan hoog, zeer gelijkmatig van vorm. Mooi helderrood van kleur met kleine geelachtig grijze stippen. Wordt na de pluk soms in de zon gelegd om na te rijpen. Het vruchtvlees is lichtrood gekleurd, zachtzuur, vrij droog met speciaal aroma.

De boom groeit betrekkelijk langzaam, steil en maakt fijn hout. Kroon hoog, piramidiaal, betrekkelijk smal. Vraagt een lichtere, goed droog gelegen grond. Is geschikt voor zavel- en goede zandgronden. Boom is laat vruchtbaar. Draagt op latere leeftijd bij goede behandeling regelmatig. De boom produceert van nature steile kale takken en vruchthout en neigt naar uitlopers in de top. Heeft weinig last van ziekten, op vochtige grond wel van kanker. Vruchten zitten los aan het hout, een beschutte standplaats is daarom gewenst. Werd overal aangeplant.

40 Transparente de Croncels

Grote, breder dan hoge appel. Bleekgroen, bij rijpheid geelgroen met dikwijls lichte blos aan zonzijde. Zeer tere schil, zodat de vrucht met zorg behandeld moet worden. Vruchtvlees: zacht, geelachtig wit, sappig, zachtzuur met goed aroma. Gebruikstijd: oktober.

Boom groeit vrij sterk, piramidiaal. Vormt op latere leeftijd vrij grote boom. Vruchtbaarheid matig. Wordt pas op latere leeftijd vruchtbaar, kan dan grote oogsten geven, doch niet jaarlijks. Zeer vatbaar voor schurft en soms kanker. Geschikt voor de klei- en zandgrond, verlangt een goed doorlatende bodem. Is in de jaren 20 en 30 van de 20e eeuw in het hele land aangeplant, maar door de late vruchtbaarheid later minder aangeplant.

41 Yellow Transparent

Synoniem: *Madeliene*. Middelgrote, vrij gelijkmatig van vorm zijde handappel. Kleur bleekgroen, bij rijpheid lichtgeel tot zelfs wit. Vruchtvlees wit, zacht. Matige saprijk, zacht zuur, voor de tijd van het jaar (vroeg appel) goed van smaak. Zeer vroeg te gebruiken appel (half juli - begin augustus),

zowel als tafelvrucht/dessert, als om te stoven, compote of moes.

De boom groeit matig tot langzaam, vormt een steil opgaande kroon. Kan op vrijwel alle voor vruchtbomen geschikte gronden worden geplant. Geeft echter de voorkeur aan zavel en lichte kleigrond. Niet geschikt voor natte gronden. Eist goed ontwaterde grond. Draagt vrij snel. (Geeft regelmatige oogsten, doch nooit overvloedig). Kan over een vrij lang tijdperk geoogst worden door regelmatig de grote vruchten te plukken, waar- door ook de achterblijvende vruchten normaal uitgroeien. Moet voorzichtig geoogst worden, daar de vruchten gevoelig zijn. Te vroeg geplukte vruchten blijven smakeloos. Is zeer vatbaar voor kanker, waardoor dikwijls moeilijk goede bomen te kweken zijn. Is in het hele land aangeplant behalve Friesland en Noord- Holland.

42 Zigeunerin

Vrij vroege in september te gebruiken handappel die vooral werd aangeplant in Zeeland en Limburg. Vrucht is vrij groot, hoger dan breed. Lichtgroen van kleur met aan de zonzijde rode vlekken, dikwijls geheel rood met lichtere en donkere vlekken. Vruchtvlees is los, groenachtig wit, zachtzuur en matig van smaak. Groei van de boom is matig, steil en hij vormt een open kroon. Groeit op vrijwel iedere bodem, doch het beste op lichte grond. De vruchtbaarheid is vroeg en regelmatig. Is vatbaar voor kanker, vooral op zware en vochtige grond.

43 Zoete Bloemée

Synoniem: *Bloemeezoet*.

Vrij vroege in september te gebruiken hand/moesappel uit Gelderland. Vrucht is middelgroot, breder dan hoog en gelijkmatig van vorm. Lichtgroen van kleur, bij rijpheid groengeel met aan de zonzijde rode strepen en vlekken. Vruchtvlees is zacht, wit, aangenaam zoet van smaak en vrij saprijk.

Boom is een matige groeier, maakt fijn hangend hout, groeit geleidelijk uit tot een zeer grote boom. Geschikt voor elke grond. Vruchtbaarheid goed tot zeer goed. Kan op latere leeftijd zeer grote opbrengsten geven. Boom en vrucht weinig gevoelig voor ziekten.

44 Zoete Campanger

Goed bewaarbare stoofappel van goede kwaliteit die ook gedroogd kan worden. Gebruikstijd: december - maart. Vrucht is middelmatig groot, onregelmatig gevormd en breder dan hoog. Kleur is groen met aan de zonzijde veel dof rood, bij de steel grijsachtig getint. Het vruchtvlees is wit, vast en tamelijk droog. Boom groeit goed, vormt een mooie, vrij dichte bolvormige kroon. Stelt geen bijzondere eisen aan de grond. Vruchtbaarheid vrij laat. Kan op latere leeftijd grote opbrengsten geven. Vrij onderhevig aan beurtjaren. Gevoelig voor schurft. Veel bladval. Over het algemeen een gezonde boom die overal is aangeplant behalve in de provincies Groningen en Drenthe.

45 Zoete Eemgaarde

Goed bewaarbare hand/stoofappel van uitstekende kwaliteit, ook geschikt om te drogen. Gebruikstijd: november - maart. Vrucht is middelgroot, soms hoger dan breed, soms even breed als hoog. Vrij onregelmatig van vorm. Bij de kelk iets geribd. Lichtgroen van kleur met veel rood. Het vruchtvlees is vast, wit, droog en zoet. Boom groeit matig. Vormt op latere leeftijd grote, hoog opgroeiende boom. Maakt fijn hangend hout. Is laat vruchtbaar en onderhevig aan beurtjaren. Draagt in draagjaren overvloedig. Windvast. Groeit op alle grondsoorten en is zeer gezond, enigszins gevoelig voor spint. Werd bijna overal aangeplant, behalve in Groningen, Drenthe, Gelderland en Utrecht.

46 Zoete Kroon

Synoniemen: *Zoete Winterkroon, Zoete Agt*
Redelijk goed te bewaren hand/stoofappel uit de noordelijke provincies en Overijssel.

Gebruikstijd: oktober - december. Vrucht is vrij groot, langwerpig rond, aan de kelkzijde iets smaller toelopend. Over de vrucht lopen vijf lichte zwellingen die de vrucht een iets bonkig uiterlijk geven. Geel van kleur met bruinrode strepen. Het vruchtvlees is wit van kleur, bros, fijn en matig sappig tot later droog. Het heeft een goede smaak. Een prima stoofappel en indien niet te rijp ook geschikt om vers opgegeten te worden. Rijp is de vrucht vetzig. Een vrij sterk groeiende boom met een brede kroon. Matig vroeg vruchtbaar. Regelmatige opbrengsten. Weinig gevoelig voor ziekten.

47 Zoete Pippeling

Synoniem: *Zoete Kafappel.*

Kookappel. Gebruikstijd: oktober - december. Vrucht is middel- groot. Geel van kleur met rode wangetjes. Vruchtvlees gelig van kleur en droog stevig. Boom draagt op latere leeftijd. Weinig gevoelig voor ziekten. Werd veel aangeplant in de noordelijke en westelijke provincies.

48 Zoetveen

Synoniemen: *Zoete Veentjes Appel, Veen Zoete.*

De vruchten zijn rond en klein van formaat, geelachtig van kleur met een roodbruinachtige tot bronskleurige wat gestreepte roestige blos, die bijna de halve vrucht bedekt, vooral aan de zonzijde. Het vruchtvlees is geelachtige van kleur en verkleurt na het schillen erg snel tot bruinachtig. Het is erg vast en wat stug, matig sappig. De appel heeft een zoete smaak met een bij volle rijpheid zeer goed nootachtig aroma. Een smakelijke vrucht. De vruchten rijpen erg laat en kunnen goed aan de boom blijven zitten. Ook zijn de appels goed te bewaren.

De boom groeit matig sterk tot sterk voordat hij in productie komt, bij goede vruchtproductie wordt de groei zwak. Hij vormt een erg dichte boom die vrij dicht met grote bladeren bedekt is. Typische appel uit de Noord- en Zuid-Holland. Van ziekten heeft hij weinig last, de bomen blijven erg gezond.

49 Santana *

Deze appel is geschikt voor mensen met een appel-allergie. Pluktijd: eind oktober. Rode appel met een gele gloed. Hard vruchtvlees. Friszuur, aromatisch van smaak

50 Ecolette *

Deze appel is geschikt voor mensen met een appel-allergie. Pluktijd: september. Deze rode appel is middelgroot en is immuun voor meeldauw en schurft.

51 Topaz *

Deze appel is geschikt voor mensen met een appel-allergie. Pluktijd: september. De vrucht is middelgroot en heeft een groengele achtergrond, met een donkerrode voorgrond. Vruchtvlees is vast, sappig en fris. Deze middelgrote rode appel is resistent voor meeldauw en schurft. Niet zelf bestuivend. Het is een goede bestuiver voor o.a. de Santana.

52 Pinova *

Deze appel is geschikt voor mensen met een appel-allergie. Bloeitijd: begin tot eind mei. Rijptijd: eind september. Stevige, zoetzure, aromatische en sappige rode vruchten met gele basis.

Nr	Soort	Bebruiktijd	Bestuiven met	Bijzonderheden en smaak
01	Allington Pippin	nov-feb	16, 22, 38, 41	hand/ kookappel, matig aroma
02	Beauty of Bath	aug	05, 10, 11, 28	handappel, zuur
03	Binderzoet	okt-april	26, 38, zelfbestuiver	stoofappel, zoet
04	Bismark	dec-feb	08	hand/ stoofappel, zuur
05	Brabantse Bellefleur	dec-maart	39, 44, 45	handappel, zachtzuur
06	Bramley's Seeling	dec-april	08, 22, 33	moesappel, zuur
07	Court-Pendu Plat	jan-maart	45	dessert, zachtzuur speciale aroma
08	Cox Orange Pipping	okt-dec	22, 38, 40	handappel, zoetzuur
09	Cox Pomona	okt-dec	06, 08, 17, 20	handappel, lichtzuur
10	Drentse Bellefleur	sept-okt	39, 45	handappel, lichtzuur
11	Dubbele Bellefleur	okt-nov	39, 45, 46	moesappel, zachtzuur
12	Rode Dijkmanszoet	nov-dec	17	kookappel, zoet
13	Early Victoria	aug	24, 30, 38, 40, 41	moesappel, scherpzuur
14	Eijsdener Klumke	nov-april	21, 39, 43	handappel, zuur
15	Franse Zure		30, 42	moesappel, scherpzuur
16	Glorie van Holland	nov-jan	18, 33	handappel, zachtzuur
17	Gravensteiner	sept-okt	11, 30, 34, 43	hand/ moesappel, fris aroma
18	Groninger Kroon	nov-jan	33, 34, zelfbestuiver	handappel, zachtzuur
19	Ingrid Marie	sept-jan	08, 20, 22, zelfbestuiver	hand/ stoofappelzoetzuur
20	James Grieve	sept-okt	08, 33	handappel, zachtzuur
21	Jasappel	nov-maart	05, 18, 43	stoofappel, zoet
22	Jonathan	dec-mei	33	handappel, zachtzuur
23	Kantjesappel	sept-maart	34, 38	kook/ bakappel, matig zuur
24	Keswick Codlin	sep	13, 30, 40, 41	moesappel, zuur
25	Keuleman	jan-mei	34	hand/ moesappel, zuur
26	Koningszuur	jan-maart	05, 34	hand/ moesappel, vrij zuur
27	Lemoenappel	nov-jan	18	handappel, friszuur
28	Lunterse Pippeling	jan-maart	16, 30, 42	hand/ moesappel, zachtzuur
29	Manks Codlin	sept-okt	17	moesappel, scherpzuur
30	Notarisappel	okt-dec	38, 42	hand/ moesappel, zachtzuur
31	Oranje Reinette	okt-dec	22, 30, 38, 40, 41	hand/ moesappel, zuur
32	Ossekop	okt-nov	39, 45, 46	moesappel, friszuur
33	Present van Engeland	nov-april	18, 38, zelfbestuiver	handappel, zachtzuur
34	Princesse Noble	okt-jan	05, 11	hand/ moesappel, zachtzuur
35	Queen Cox	okt-nov	20, 22	moesappel, zuur
36	Rode Tulplappel	aug	13, zelfbestuiver	handappel, zachtzuur
37	Schellinkhouster	okt-nov	?	handappel, zachtzuur
38	Schone van Boskoop	okt-maart	16, 18, 25, 33, 34, 42	moesappel, zachtzuur
39	Sterappel	okt-dec	05, 11, 16, 43, 44	handappel, speciaal aroma
40	Transarante de Croncels	okt	30, 38	hand/ sap/ moes/ droog, zachtzuur
41	Yellow Transparant	end juli-aug	08, 18, 22, 30, 40	handappel, zachtzuur
42	Zigeunerin	sep	13, 28, zelfbestuiver	handappel, zachtzuur
43	Zoete Bloemée /Bloemeezoet	sep	26, 39, 46	hand/ moesappel, zoet
44	Zoete Campagner	dec-maart	39, 45	moesappel, zoet
45	Zoete Ermgaarde	okt-maart	39, 43, 46	bakappel, zoet
46	Zoete Kroon	okt-dec	05, 11, 39, 43	hand/ moesappel, zoet
47	Zoete Pippeling	okt-dec	05, 43	kookappel, zoet
48	Zoete Veen	okt-feb	zelfbestuiver	stoofappel, zoet
49	Santana *	okt-nov	12, 45, 51, zelfbestuiver	handappel
50	Ecolette *	sept	zelfbestuiver	handappel
51	Topaz *	sept	12, 45, 49	handappel
52	Pinova *	sept	17, 18, 30, 38, 51	handappel

Appels met *betreft een nieuw ontwikkeld ras en zijn geschikt voor mensen met een appel-allergie.

Peer

Een peer kan ook op de meeste grondsoorten worden geteeld, maar heeft veel vocht nodig. Van nature goede vruchtbare, losse, goed doorlatende ondergrond, vrij van hoog water is het beste. Plantafstand 8 tot 10 m.

01 Avezaath Kapel

De vruchten worden groot van formaat. De kleur is groengeel en later bij rijpheid van de vrucht geel. Aan de zonzijde heeft de schil vaak een mooie bruin-bronskleurige blos. Veel stipjes zitten over de gehele schil verspreid. Om de steel inplant zit vaak een roestvlek. Het vruchtvlees is wit van kleur. Het is zeer sappig, zeer fijn korrelig en heeft een fijne zoetzurige smaak met een prima wijnzuurachtige aroma. De vruchten worden tijdens het koken mooi rood van kleur. De boom groeit vrij sterk en vormt een piramidevormige kroon. Vruchten dragen doet hij vrij vroeg, goed en regelmatig. Voor ziekten is hij vrij ongevoelig, alleen is de boom gevoelig voor bacterievuur. Door een intensieve controle zal dit goed binnen de perken kunnen worden gehouden.

02 Beurré Alexander Lucas

Sappige, laat rijpende handpeer. Gebruikstijd: december. Vrucht groot, mooi gelijkvormig, breed bij de kelk. Lichtgroen van kleur, bij rijpheid helder geel met roeststippen. Het vruchtvlees is wit, saprijk, zoet en grofkorrelig.

©Bureau Schildwacht

Boom groeit matig tot slecht, maakt slap hangend hout en is slecht te vormen. Verlangt een goed voedzame bodem, niet geschikt voor lichtere grond. Is goed vruchtbaar en draagt al op jonge leeftijd.

03 Beurré de Merode

Synoniemen: *Doyenne de Merode*, *Doyenne Boussoch*, *Double Philippe*.

Goede handpeer te gebruiken in tweede helft van september. Vrucht is middelgroot tot groot en regelmatig gevormd. Groen van kleur met veel roest, rond de steel sterk roest, aan de zonzijde iets gebruid, bij rijpheid geel. Het vruchtvlees is wit, saprijk, vrij grof en iets zoetzuur, smaak matig goed. Goed groeiende boom, vormt op latere leeftijd een grote kroon. Groeit op vrijwel elke grond. Is niet bijzonder vatbaar voor ziekten

04 Beurre Hardy

Deze peer is alleen geschikt als handpeer. Middelgrote, buikige peer met een roestbruine kleur. Het vruchtvlees is wit tot licht roze, saprijk, smeltend met een zoete smaak en met een aangenaam aroma. De peer is minder lang houdbaar.

Komen in het gehele land voor, behalve de noordelijke provincies. Houdt van voedzame grond.

05 Beuré Lebrun

Goede handpeer en verwerkingspeer die te gebruiken is in de periode eind september - half oktober. Kwam veel in Zuid - Holland voor. Zwakke groeier, die niet of weinig gevoelig is voor ziekten en groeit in alle grondsoorten.

06 Bezy van Schonauwen

Synoniemen: *Vijgepeer*, *Wintervijg*.

Middelgrote regelmatig gevormde peer. Groen met roestvlekjes, rond de steel vol roestig, aan zonzijde lichtelijk gebronsd, bij rijpheid geelgroen. Vruchtvlees: wit, zeer saprijk, zoet, smeltend, aangenaam aroma. Gebruikstijd: november. De peer is voor de tijd van het jaar van goede kwaliteit, doch bij rijpheid spoedig beurs.

Boom groeit sterk in de kleigrond en vormt op latere leeftijd zeer grote kroon. Draagt dan pas met dikwijls zeer overvloedige oogsten. Is praktisch alleen aangeplant in Gelderland en Utrecht en vatbaar voor schurft.

07 Bloedpeer

Synoniemen: *Betterave*, *Granaatpeer*.

De bloedpeer wordt niet bijzonder groot. De schil is vrij ruw, heeft een groene ondergrond met een grauwbroune dekkleur. Bij rijpheid is de vrucht wat lichter van kleur, dan zitten er onregelmatig van lengte, soms brede, helderrode strepen op de schil. Ook heeft de vrucht dan roodachtige, onregelmatig gevormde vlekjes op de schil. Hierdoor heeft dit iets van gemarmerd. Het vruchtvlees is rozerood van kleur, witte aders lopen door het vruchtvlees. Deze rode kleur komt al voor wanneer de vruchten aan de boom rijpen, andere verkleuren later snel rood. Het vruchtvlees is vrij grof korrelig. De vrucht heeft een bijzonder frisse, zoete smaak met een redelijk wijnzuurachtig tot iets muskusachtig aroma. De vruchten kunnen tot half januari gegeten worden met een uitstekende frisse smaak.

De boom groeit middelmatig sterk en vormt een behoorlijk grote boom met een piramidevormige kroon. Het hout en de takken zijn vrij sterk, het wordt dus een stevige boom. Vruchten dragen doet de Bloedpeer bijzonder goed en regelmatig. Zowel de vrucht als de boom zijn weinig gevoelig voor ziekten.

08 Brederode

Goed bewaarbare rood kokende stoofpeer van zeer goede kwaliteit, ook wel Dikkop genoemd.

Gebruikstijd: december - mei. De vrucht is middelgroot, meer breed dan hoog.

Bergamottenvorm, veelal onregelmatig. Dofgroen van kleur met weinig roest en aan de zonzijde iets bruinrood. Het vruchtvlees is wit en korrelig. Boom groeit matig tot goed. Groeit langzaam uit tot een zeer grote boom die een hoge leeftijd kan bereiken. Is niet geschikt voor lichte grond. Ontwikkelt zich goed op zware klei. Is pas op late leeftijd vruchtbaar. Draagt echter op latere leeftijd vrij regelmatig en kan grote opbrengsten geven. Heeft weinig last van ziekten. Kwam in de jaren 20 en 30 van de 20^e eeuw veel voor in de provincies Gelderland, Zuid-Holland en Noord-Brabant.

09 Clapp's Favourite

Uitstekende handpeer die ook geschikt is om te drogen (te conserveren). Middelmatige grote peer met een typische peervorm. De kleur is helder geelgroen met een oranjerode blos en

kleine roeststippels. Het vruchtvlees is sappig, fijnkorrelig en zuurzoet van smaak.

Matig tot goede groeier, wel wat gevoelig voor schurft. Kwam veel voor in Gelderland, het westen en het zuiden van Nederland. Groeit in zand- en kleigrond.

10 Comtesse Paris

Middelgrote, langwerpige peer. Bleekgroen, regelmatig bedekt met roestvlekken. Verandert bij rijpheid weinig van kleur.

Vruchtvlees: wit, saprijk, zoet, zonder bepaald aroma. Vruchten zijn wat smaakloos.

Gebruikstijd: december - maart. Behoort tot onze laatste winterperen.

Groeit matig en vormt een meer brede dan hoge boom. Niet geschikt voor de lichtere gronden, aangezien de vruchten daar helemaal niet op smaak komen. Geeft zeer veel vruchten. In de regel moet vruchtdunning worden toegepast om de vruchten tot voldoende grootte uit te laten groeien. Wordt weinig aangetast door ziekten en is vrij algemeen verspreid.

11 Conferance

Goed bewaarbare handpeer te gebruiken in oktober. Vrucht is middelgroot tot groot, zeer lang gerekte, naar de steel dun uitlopend, gelijkvormig. Helder groen van kleur met veel roest-plekken. Het vruchtvlees is rosé, sappig, smeltend zoet en aangenaam van smaak. Boom is een steile goede groeier. Stelt geen hoge eisen aan de grond. Is op vroege leeftijd en regelmatig vruchtbaar. Behalve voor kanker is de boom niet gevoelig voor bepaalde ziekten.

12 Doyenné du Comice

Middelgrote tot grote buikig, onregelmatig gevormde peer. Groen met verspreide roestvlekjes, aan zonzijde soms bruinrood gekleurd. Bij rijpheid geel. Vruchtvlees: wit, smeltende, zeer saprijk met zeer fijn aroma. Gebruikstijd: oktober - november. Boom groeit langzaam en steil. Geschikt voor de betere gronden en is niet bijzonder vatbaar voor ziekten. Komt vrij algemeen verspreid, echter niet veelvuldig voor. Wordt veel in Zeeland aangeplant.

13 Emile D'Heyst

Middelgrote, vrij onregelmatig van vorm. Sterk roestbruin met donker groenen ondergrond, wordt bij rijpheid goudbruin gekleurd. Vruchtvlees: Wit, zeer saprijk, smeltend, iets zoutzuur met aangenaam aroma. Gebruikstijd: oktober - november.

Behoort tot de goede late herfstperen en is goed houdbaar. Matige groeier in de zware kleigrond. Is ongeschikt voor de lichtere gronden. Kwam veel voor in de noordelijke provincies en Noord-Holland. Vruchtbaarheid zeer wisselend. Is vrij sterk onderhevig aan beurtjaren. Heeft weinig last van ziekten. Maakt zeer veel kort vruchthout, wat regelmatig gedund moet worden. De vrucht zit zeer vast aan het hout en is moeilijk te oogsten.

14 Franse Wijnpeer

Synoniem: *Calebassa á la Reine*.

Alleen geschikt als handpeer, snel buikrot. Kleine langwerpige peer met een lange steel. De kleur is roestbruin. Wit, saprijk vruchtvlees met weinig smaak. De vrucht is slecht houdbaar. Boom groeit goed. Groeit op vrijwel elke grond. Is niet bijzonder vatbaar voor ziekten. Is al op jeugdige

leeftijd vruchtbaar en kan op latere leeftijd zeer grote oogsten geven. Kwam veel voor in Overijssel en Noord-Brabant.

15 Gieser Wilderman

Goed bewaarbare rood kokende stoofpeer die in het hele land is aangeplant. Gebruikstijd: november - januari. Vrucht is klein, mooi peervormig en regelmatig gevormd. Geheel roestbruin van kleur, met aan de zonzijde iets bruinrood, bedekt met grijze stippen. Het vruchtvlees is wit, vast en korrelig. Boom groeit matig en vrij steil en vormt geen grote kroon. Is niet vroeg vruchtbaar, draagt op latere leeftijd vrij regelmatig en overvloedig. Is vatbaar voor schurft. De boom groeit op late- re leeftijd vaak slecht. De takken worden dan sterk gespoord, terwijl de scheutgroei achterwege blijft. Geleidelijk aan gaan de bomen kwijnen en dragen slechts zeer kleine vruchten. Het is daarom noodzakelijk bij oudere bomen sterke snoei toe te passen waardoor er voldoende groei in de bomen blijft.

16 Heerenpeer

De vruchten worden middelmatig groot en zijn vrij regelmatig van vorm. Zij zijn mooi bolronde. De kleur is donker bronsachtig tot bruinachtig. Het vruchtvlees is wit van kleur, fijn en smeltend, matig bros, korrelig en sappig. Hij heeft een wat zoete smaak met een goed aroma. De vruchten zijn september pluk- en eetrijp. Zij kunnen slechts kort bewaard worden. De vruchten zijn snel beurs.

De boom groeit middelmatig sterk en vormt een piramide-achtige kroon. Van ziekten heeft hij weinig last. Kwam veel voor in Utrecht.

17 Juttepeer

Synoniem: *Jut*.

Slecht houdbare handpeer te gebruiken rond half september. Vrucht is klein en regelmatig gevormd. Donkergroen van kleuren vrijwel geheel met roestbruin bedekt, aan de zonzijde soms iets gebruid. Het vruchtvlees is wit, saprijk, met een bijzonderaroma. Rond het klokhuis veelal lichte steencellen. Schil is zeer taai. Boom groeit vrij snel en vormt op jeugdige leeftijd een brede kroon. Groeit op latere leeftijd uit tot een zeer grote en hoge boom. Kan zeer oud worden. Groeit op elke grond maar heeft een voorkeur voor goede zavelgrond. Is zeer vatbaar voor schurft en heeft

in regenachtige zomers veel last van het scheuren van vruchten. Draagt matig vroeg en op latere leeftijd vaak zeer overvloedig. Beurtjaargevoelig en kwam veel voor, behalve in de noordelijke en zuidelijke provincies.

18 Kleipeer

Synoniemen: *Mandjespeer, Weldrager, Winterjan, Wintersuikerpeer.*

Goed bewaarbare stoofpeer. Gebruikstijd: december - februari. Vrucht is klein tot matig groot, rond, gelijkmatig van vorm.

Hardgroen van kleur met veel roest, bij rijpheid geelgroen. Het vruchtvlees is hard, korrelig en wit.

De boom groeit matig en zeer steil. Vormt nooit een grote boom. Geschikt voor alle grondsoorten. Is vroeg en zeer vruchtbaar. Vruchten zitten vast aan het hout en kunnen laat geoogst worden. Doordat hij vrij gedrongen groeit is hij geschikt om langs de rand als haag geplant te worden. Op latere leeftijd is het dikwijls moeilijk de boom in de groei te houden. Hij moet dan sterk gesnoeid worden om de groei te behouden. Behoort tot één der beste stoofperen en kwam daardoor bijna overal voor, behalve in Utrecht en Limburg.

19 Kruidenierspeer

Synoniem: *Oomskinderpeer.*

Vroege handpeer te gebruiken eind juli, begin augustus. Vrucht is klein, kort, buikig en gelijkmatig van vorm. Groen van kleur, aan de zonzijde gebronsd met kleine grijze stipjes, bij rijpheid geel met lichtgroene stippen. Het vruchtvlees is wit, betrekkelijk droog, vrij grof, min of meer korrelig, lichtelijk rins. Goede smaak, snel melig.

Boom groeit goed en vormt op latere leeftijd een grote boom. Kan op alle grondsoorten geplant worden maar heeft een voorkeur voor goede kleigrond. Is op zaailing onderstam laat vruchtbaar en ook later dikwijls zeer onregelmatig in het dragen. Draagt veelal uitsluitend in de top van de kroon. De vruchten rijpen snel en moeten in enkele dagen geplukt worden. Is vatbaar voor schurft. Kwam in bijna alle provincies in Nederland voor, behalve in Friesland, Noord-Brabant en Limburg.

20 Legipont

Synoniem: *Charneux.*

Deze peer kan gebruikt worden als handpeer, als stoofpeer of om te drogen. De vrucht is middel

groot en peervormig. De kleur is geelgroen met een oranje blos en bruine stippels. Zeer zacht geelwit, saprijk en smeltend vruchtvlees met een zoete smaak en fijn aroma.

Deze peer kwam veel voor in Limburg. Groeit in zand- en kleigrond.

21 Maagdenpeer

Middelgrote, regelmatig gevormde peer, naar de kelk breed uit- lopend. Kleur: licht roestbruin met grijze stippen. Vruchtvlees: Wit, tamelijk saprijk, vrij grof, weinig aroma. Vrucht is slecht houdbaar. Gebruikstijd: oktober.

Boom groeit vrij goed, wordt echter nooit bijzonder groot. Groeit op goede gronden. Op minder ontwaterde gronden laat de groei te wensen over. Is op goede gronden niet bijzonder vatbaar voor ziekten. Op slecht doorlatende grond worden de vruchten dikwijls stenig en oneetbaar. Kwam bijna overal voor behalve in de provincies Groningen, Drenthe en Limburg.

22 Noord-Hollandse Suikerpeer

Redelijk vroege handpeer, te gebruiken in augustus. Vrucht is middelgroot, gelijkmatig van vorm en buikig. Hard groen van kleur, bij rijpheid geelgroen met roestpuntjes. Het vruchtvlees is wit, vrij droog, grof met steence llen rond het klokhuis, zoet, weinig aroma en spoedig melig.

Boom groeit vrij steil. Het hout is zwaar en weinig vertakt.

Kwam dus ook bijna overal voor, behalve in Limburg. Is niet vroeg vruchtbaar. Draagt op latere leeftijd regelmatig en kan dan zeer grote opbrengsten geven. Is niet bijzonder vatbaar voor ziekten.

23 Pondspeer

Synoniemen: *Grote Monarch, Bonkerpeer, Endegeester Peer, Harm Harkes Peer.*

Grote zware stoofpeer die bijna overal voorkwam. Zoals uit de naam al blijkt, kunnen de vruchten gemakkelijk een gewicht van een pond per stuk halen. Geelachtig groen, later meer citroengeel. Vruchtvlees is wit, grofkorrelig, vast, matig saprijk en zoet, enigszins wrang. Is rood na het koken.

Goede tot sterke groeier die niet of weinig gevoelig is voor ziek- ten. Op gevorderde leeftijd zeer vruchtbaar. Heeft het liefst een beschutte plek.

24 Provisiepeer

Matige grote, regelmatig peervormige grijs-roestige stoofpeer. Vruchtvlees wit en korrelig. Gebruikstijd: november - maart. Kookt mooi rood.

Matige groeier, vormt een steile maar geen grote boom. Vertoont enige gelijkenis met de *Kleipeer* wat groei betreft, maar groeit toch beter. De boom is vroeg vruchtbaar en draagt regelmatig. De vrucht is zeer windvast en zal zelfs bij sterke wind niet afwaaien. Is niet bijzonder vatbaar voor bepaalde ziekten.

25 Saffraanpeer

Synoniemen: *Safran Rosat d'Hiver*, *Orange de Saint-Lo*.

De vruchten zijn middelmatig groot en regelmatig van vorm. De kleur is groenachtig-geel, bij gehele rijpheid wordt deze mooi goud bronskleurig. Het vruchtvlees is witachtig van kleur, het is vrij zacht bij rijpheid, los, bros, matig sappig. De vruchten zijn eind oktober rijp waarna deze enige tijd kunnen worden bewaard.

De boom is een middelmatige groeier en vormt een piramideachtige kroon. Vruchten dragen doet hij vrij vroeg, veel en regelmatig en in grote hoeveelheden. Van ziekten heeft hij weinig last, de bomen en de vruchten blijven heel goed gezond. Bij grote vruchtdracht op tijd dunnen van de vruchten zal de vruchtgrootte gunstig beïnvloeden. Peer uit Frankrijk die in de 20e en 30e jaren van de 20e eeuw veel is aangeplant in Zuid-Holland.

26 Saint Rémy

Synoniem: *Bellissime d'Hiver*.

Grote tot zeer grote, naar kelk breed toelopende gelijkvormige stoofpeer. Kleur: Groen met roestvlekken en stippen, aan zonzijde veelal iets bruinrode bloes. Bij rijpheid geel. Vruchtvlees: hard, korrelig, wit. Is donderrood na het koken. Gebruikstijd: januari - mei.

Peer die veel voorkwam in Gelderland, Noord-Brabant en Limburg. Nu veel algemener. De boom groeit zeer sterk en breed uit. Vormt op latere leeftijd een zeer grote boom. Behoort tot de sterkst groeiende peren.

Geschikt voor elke grondsoort en is gevoelig voor schurft. Is vroeg en regelmatig goed vruchtbaar.

27 Sijsjespeer

Synoniemen: *Sijsje*, *Waterpeer*.

De vruchten van dit ras worden matig groot van formaat. Zij zijn mooi egaal van vorm. De schil is ruw en heeft een wat roestig uiterlijk. De kleur is bronsbruin, bij rijpheid is deze mooi goudbruin - bronskleurig. Het vruchtvlees is wit van kleur en fijnkorrelig, zeer sappig. Het heeft een goede zoete smaak met een muskusachtig aroma. Deze peer is zowel geschikt voor de verse consumptie als voor de verwerking tot peren op sap. De peren zijn niet lang houdbaar en worden snel beurs.

De boom groeit matig sterk en vormt een vrij hoge boom met een rij brede kroon. Vruchten dragen doet hij vroeg, goed en regelmatig in grote hoeveelheden. Hij is vrij ongevoelig voor ziekten. Kwam veel voor in Gelderland.

28 Triomphe de Vienne

Uitstekende handpeer die als hij volrijp is, snel beurs wordt. Grote, langwerpige, ovaalvormige peer. De kleur is geelgroen met talrijke, roestbruine stippels. Het vruchtvlees is geelwit, vast, saprijk en heeft een zoete smaak. Kan als handpeer of voor compote gebruikt worden tussen half september en begin oktober. Matige groeier die gevoelig is voor kanker en schurft en veel voorkwam in Zuid-Holland en Zeeland. Heeft voedzame grond nodig.

29 Trosjespeer

Middelgrote groene stoofpeer die later bij rijpheid geel van kleur wordt. Het vruchtvlees is wit van kleur. Het is zeer sappig, fijn korrelig en heeft een fijne zoetzure smaak met een goed aroma. De vruchten rijpen omstreeks oktober, waarna deze enige maanden bewaard kunnen worden.

De boom groeit sterk en vormt een hoge en brede, piramidevormige kroon. Vruchten dragen doet hij zeer vroeg, erg veel en regelmatig. Op tijd dunnen zal de vruchtmaat ten goede komen. Voor ziekten is hij vrij ongevoelig. Kwam voor in Groningen, Drenthe, Noord- en Zuid-Holland.

30 Williams Duchess

Grote, langwerpige en vrij regelmatig gevormde peer. Groen van kleur met sterk roest rond de steel, bij rijpheid mooi geel. Vruchtvlees: wit, saprijk, zoetzuur, soms bepaald zuur.

Gebruikstijd: oktober.

De boom groeit sterk en vormt een grote brede kroon. Groeit op vrijwel iedere grond. Is vatbaar voor schurft.

De boom is over het algemeen goed gezond, terwijl de vruchtbaarheid niet te wensen overlaat. Typische peer uit Noord-Holland.

31 Winter Bergamot

Synoniemen : *Blozende Peer, Knolpeer, Late Peer, Winter Peer.*

De vruchten worden middelmatig groot, bij veel peren aan de boom blijven deze aan de te kleine kant. De vrucht is altijd rond, plat en regelmatig gevormd. De kleur is hardgroen die later bij rijpheid van de vrucht over gaat in geelgroen. Over de gehele vrucht zitten erg veel donker grijsbruine stippels. Het vruchtvlees is wit van kleur. Matig fijn en matig sappig tot later wat droog. De smaak is indien de vruchten goed uitgerijpt zijn, redelijk goed zoetzuurachtig. Grote en in voldoende zon gerijpte vruchten hebben een goed aroma. De vruchten zijn in oktober plukrijp waarna deze van eind december tot in mei te gebruiken zijn.

De boom groeit vrij sterk met een steile groeiwijze. Vruchten dragen doet hij behoorlijk vroeg, regelmatig en bijzonder veel. Door de hoge opbrengsten moeten de vruchten op tijd gedund worden anders blijven de vruchten te klein.

32 Winter Rietpeer

Synoniemen: *Kraaipeer, Riedburne.*

Grote tot zeer grote stoofpeer (tot wel 500 gram per stuk) die gebruikt kan worden van eind oktober tot eind februari. De kleur is bronskleurig tot goudgeel en met dikke roest bezet. De vruchten voelen dan ook ruw aan. Het vruchtvlees is wit van kleur, vast en fijn van korrel, tamelijk sappig, iets rinzig van smaak maar heeft een prima aroma. Is rood na het koken.

Matige groeier die op natte gronden gevoelig is voor kanker. De boom groeit steil met

afhangende takken, draagt behoorlijk vroeg, goed en regelmatig. Vooral Gelderland.

33 Witte Cousin

Synoniemen: *Bagijnepeer, Pachterspeer.*

Mooie egale stoofpeer van een matig formaat. Kleur is groenachtig met wat roest, bij rijpheid van de vrucht is deze wat geelachtig van kleur. Het vruchtvlees is wit van kleur en fijn korrelig. Het heeft een goede, iets zoetzure smaak. De peren zijn in september-oktober te oogsten, waarna deze tot maart zijn te bewaren. De boom groeit matig sterk en vormt een vrij hoge boom met een brede kroon. Vruchten dragen doet bij vrij vroeg, goed en regelmatig in zeer grote hoeveelheden. Hij is vrij ongevoelig voor ziekten en kwam veel voor in Utrecht.

34 Ijsbout

Goed bewaarbare stoofpeer te gebruiken in november - januari. Vrucht is middelgroot en regelmatig gevormd. Hardgroen van kleur met aan de zonzijde dof roestbruin. Het vruchtvlees is groenachtig wit en grofkorrelig. De vruchten hebben soms last van rotneuzen. Boom groeit goed en kan op latere leeftijd een zeer grote boom vormen. Vruchtbaarheid op latere leeftijd zeer goed, echter sterk gevoelig voor beurtjaren. In het begin van de vorige eeuw veel aangeplant in de provincies Overijssel, Gelderland, Utrecht en Zuid-Holland.

35 Zwijndrechtse Wijnpeer

Slecht houdbare late handpeer te gebruiken in november. Vrucht is klein tot matig groot, langwerpig, peervormig, gelijk matig van vorm. Groen van kleur met roest, speciaal naar de kelk. Bij rijpheid geelgroen. Aan de zonzijde iets bruine blos. Het vruchtvlees is wit, saprijk, zoet, met een goed aroma.

De boom groeit op jeugdige leeftijd sterk en vormt op latere leeftijd een grote boom. Groeit op vrijwel iedere grondsoort. Is niet bijzonder vatbaar voor ziekten. Is zeer vruchtbaar en draagt al op jeugdige leeftijd. Kan zeer grote opbrengst geven en moet bij rijke dracht gedund worden, daar anders de vruchten te klein blijven. In verband met de vruchtgrootte is sterke snoei noodzakelijk. Op latere leeftijd is deze nodig om voldoende groei in de boom te houden. Kwam veel voor in de provincies Zuid-Holland, Zeeland en Noord-Brabant.

Nr	Soort	Bebruiktijd	Bestuiven met	Bijzonderheden en smaak
01	Avezaath Kapel	okt-dec	04, 11, 12, 28, 32	stoofpeer, zoetzuur
02	Beurre Aexander Lucas	nov	04, 09, 11, 20, 28, 30	handpeer, sappig
03	Beurré de Merode	sept-okt	04, 08, 09, 11, 20, zelfbestuiver	handpeer, iets zoetzurig
04	Beurré Hardy	sept-okt	09, 11, 12, 13, 20, 28	handpeer, zoet
05	Beurré Lebrun	sept-okt	04, 09, 11, 20, 28	handpeer, zoet
06	Bezy van Schoonauwen	nov	11, 18	handpeer/ keukenpeer, zoet
07	Bloedpeer	sept-jan	02, 15, 28	stoofpeer, zoet
08	Brederode	dec-april	18, zelfbestuiver	stoofpeer, zoet
09	Clapp's Favourite	aug-sept	04, 11, 12, 20, 28, 30	handpeer, sappig zoet
10	Comtesse de Paris	dec-feb	04, 26	handpeer, zoet
11	Conference	sept-okt	02, 08, 20, zelfbestuiver	handpeer, zoet en sappig
12	Donyenne du Comice	okt-nov	02, 09, 11, 20, 28, 30	handpeer, zeer saprijk zoet
13	Emile d'Heyst	okt-nov	30	hand / stoofpeer, saprijk zoet
14	Franse Wijnpeer	sept	04, 05, 11, 15, 17, 24, 32, 34	zoet en saprijk
15	Gieser Wilderman	okt-feb	04, 11, 18, 28, 32, zelfbestuiver	stoofpeer, zoet
16	Heerenpeer	sept	07	handpeer/ keukenpeer, zoet
17	Juttepeer	sept	04, 11, 20, 28	saprijk met typisch aroma
18	Kleipeer	nov-maart	15, zelfbestuiver	stoofpeer
19	Kruidenierspeer	juli-aug	09, 11, 22	handpeer/ keukenpeer, zoet
20	Legipont/Charneux	okt-nov	04, 09, 11, 20, 28, 30	handpeer, zoet
21	Maagdenpeer	okt	07	saprijk, weinig aroma
22	Noordhollandse Suikerpeer	aug	19	handpeer, aromatisch sterk
23	Pondspeer	okt-maart	15, 22, 35	stoofpeer, zoet
24	Provisiepeer	nov-maart	04, 11, 15, 17, 18, 32	stoofpeer, zoet aromisch
25	Saffraanpeer	okt-nov		stoofpeer, zoetzuur
26	Saint Rémy	jan-mei	04, 08, 10, 15, 18, 28	stoofpeer, zoet
27	Sijsjespeer	sept	04	hand/ verwerking-peer
28	Triomphe de Vienne	sept	03, 04, 09, 11, 20, 30	handpeer, zoet
29	Trosjespeer	okt-febr		stoofpeer, zoetzuur
30	Williams Duchess	okt	04, 09, 11, 12, 28	handpeer en compote, zuur
31	Winter Bergamot	okt-mei	09, 22, 28, zelfbestuiver	hand/ verwerking-peer, zoetzuur
32	Winterrietpeer	okt-maart	zelfbestuiver	stoofpeer, zoetzuur
33	Witte Cousin	sept-maart	zelfbestuiver	handpeer/ keukenpeer, zoetzuur
34	Ijsbout	jan-april	08, 15	stoofpeer, goede smaak
35	Zwijndrechtse Wijnpeer	nov-dec	09, 22, zelfbestuiver	handpeer, zoet

Pruim

Pruimen groeien tamelijk snel en vragen een plantafstand van 5 tot wel 10m op vruchtbare gronden.

Pruimen kan men doorgaans snoeien na de bloei of na de oogst. Maar pruimen hebben een zeer natuurlijke groei. Soms is snoei niet echt noodzakelijk.

01 Bleu de Belgique

Grote, ronde blauwe pruim van goede kwaliteit die van eind augustus tot begin september gebruikt kan worden. Het vruchtvlees is geelgroenachtig van kleur en sappig. De pruim smaakt zoet en is geschikt voor desserts.

Matige tot sterke groeier die een matig grote boom vormt met een brede, losse kroon, die licht gevoelig is voor loodglans en bacteriekanker. Vruchten dragen doet hij vroeg, goed en regelmatig in zeer grote hoeveelheden. Vruchten dunnen komt de vruchtmaat en de smaak nog eens ten goede.

02 Czar

Middelgrote, vrijwel ronde donkerblauwe pruim met matige was. Vruchtvlees is geelgroen, matig saprijk, zoet en een matige aroma. Gebruikstijd: begin augustus.

Boom groeit matig en vrij steil. Is al op jeugdige leeftijd zeer vruchtbaar. Vruchtdunning is noodzakelijk, ten einde de vruchten tot redelijke grootte te laten uitgroeien.

03 Dubbele Boeren Witte

Matig grote, zuiver ronde pruim. Witgele pruim, bij volle rijpheid geel, die gebruikt kan worden van half tot eind augustus. Vruchtvlees: geel, zeer saprijk, zoet fijn aroma.

Deze pruim komt vrij algemeen verspreid in ons land voor en wordt vooral aangetroffen in de oude boomgaarden.

Matige groeier, vormt een mooie bolronde kroon, die licht gevoelig is voor loodglans, bacteriekanker en spint.

04 Hauszwetsche

Synoniem: *Kwets*

Typische bakpruim (vlaai), ook om te wekken. Gebruikstijd: augustus - september. Vrucht is klein. Paarsrood van kleur. Het vruchtvlees is geelgroen. De pit laat makkelijk los van het

vruchtvlees. De schil is stug. De boom groeit vrij sterk en steil. Hij is weinig gevoelig voor ziekten en beschadigingen. Draagt op late leeftijd.

04 Monsieur Hatif

Synoniemen: *Blauwe of Franse Wijnpruim, Perzikpruim.*

Vrucht is vrij groot, langwerpig rond. Paars van kleur. Het vruchtvlees is geelachtig groen, saprijk, zoet en veelal iets melig. De pit is normaal van grootte en laat goed los van het vruchtvlees. De huid is vrij taai en scheurt in sommige jaren. Gebruikstijd: half augustus. De boom groeit vrij sterk en vormt een brede meer platte kroon. Is op jeugdige leeftijd vruchtbaar en draagt regelmatig. In overvloedige jaren is vruchtdunning gewenst. Gezonde boom, weinig vatbaar voor ziekten.

05 Ontario

Gebruikstijd: half augustus. Vrucht is vrij groot, vrijwel rond. Groengeel, groen gevlekt van kleur. Het vruchtvlees is geel, zeer saprijk, zoet en iets te flauw. De pit is matig groot, laat slecht los van het vruchtvlees. De huid is taai.

De boom groeit matig en vormt een regelmatige kroon. Draagt op jeugdige leeftijd en is goed vruchtbaar. De boom is zeer vatbaar voor bacteriekanker.

06 Opal

Gebruikstijd: eind juli - begin augustus. Vrucht is vrij klein en de pit ligt los. Kleur van de schil is geel met paarse vlekken. Vruchtvlees is groenachtig en zeer goed van smaak.

De boom groeit zeer sterk. Hij is weinig gevoelig voor ziekten en beschadigingen.

07 Reine Claude D'Althan

Gebruikstijd: eind augustus begin september.

Vrucht is middelgroot, vrijwel rond.

©Bureau Schildwacht

Gemarmerd blauw rood van kleur. Het vruchtvlees is donkergeel, zeer saprijk met een fijn aroma.

De pit is matig groot.

De boom groeit vrij sterk en zeer steil en maakt recht opgaande, dikwijls weinig vertakte hoofdtakken. Verlangt een goede bodem en bemesting. De boom is vroeg vruchtbaar en kan op latere leeftijd grote opbrengsten geven. Vruchtdunning is noodzakelijk. Hij is nietb ijzonder vatbaar voor ziekten.

08 Reine Claude D'Oullins

Gebruikstijd: eerste helft van augustus. De vrucht is groot en vrijwel zuiver rond. Helder bleekgeel van kleur. Het vruchtvlees is geel, zeer saprijk, zoet en aangenaam van smaak. De pit is matig groot en laat slecht los van het vruchtvlees. De huid is dun en scheurt vrij gemakkelijk.

De boom groeit sterk en vormt een mooie regelmatige kroon. Groeit op vrijwel iedere bodem en vraagt een goede bemesting. Op jeugdige leeftijd dikwijls niet vruchtbaar, op latere leeftijd goed en regelmatig dragend. Bij een overvloedige oogst is vruchtdunning gewenst. Heeft weinig last van ziekten. Het hout is echter zeer broos, waardoor takbreuk veelvuldig voorkomt.

09 Reine Claude Verte

Gebruikstijd: half augustus. Vrucht is klein tot middelgroot, vrij- wel zuiver rond. Donkergroen van kleur met bruinrode vlekjes, bij rijpheid

groengeel. Het vruchtvlees is vast, groengeel van kleur, zoet, matig saprijk en met een heerlijk fijn aroma. De pit is klein. De huid is vrij taai.

De boom groeit matig en vormt een bolronde vrij dichte kroon. Vraagt een goede grond. De vruchtbaarheid laat veel te wensen over. Verondersteld wordt dat bomen op eigen wortel vruchtbaarder zijn dan veredelde bomen. Gezondheidstoestand van de bomen is over het algemeen gunstig.

10 Victoria

Synoniem: *Reine Victoria*

Gebruikstijd: eind augustus, begin september. Vrucht is groot, eivormig. Helderrood van kleur met sterke dauw. Het vruchtvlees is geel, zeer saprijk en aangenaam van smaak. De pit is vrij groot en laat gemakkelijk los. De huid is vrij sterk en scheurt niet gauw. De boom groeit in de jeugdijaren vrij sterk. De groei wordt echter spoedig geremd door de zeer grote vruchtbaarheid. Vormt daardoor een kleine boom, met brede hangende kroon. Groeit op alle grondsoorten mits deze goed voedzaam zijn. Vruchtbaarheid zeer groot op jeugdige leeftijd. Vruchtdunning is in de regel noodzakelijk omdat de boom zich anders teveel uitput, de vruchten klein blijven, niet op kleur en op smaak komen. Alleen goed uitgegroeide vruchten zijn smakelijk. Boom is zeer vatbaar voor loodglans.

Kers

Er is geen fruitsoort zo kieskeurig als de kers. Een goede structuur, een goede doorluchting van de grond is noodzakelijk. De kers is gevoelig voor wateroverlast, zelfs voor een tijdelijke.

Voor de zure kersen zijn geschikt om als leiboom te planten.

Plantafstand zoete kers 10m; zure kers 5 á 6m

01 Early Rivers

Synoniem: *Vroege Duitse*.

Rijptijd midden juni. De vrucht is matig groot en rond tot hartvormig. De vrucht is tamelijk week en donkerbruin tot zwart van kleur. Het vruchtvlees is granaatrood van kleur, zacht en sappig en heeft een zeer goede, zoete smaak. De pit is klein.

De vruchten zijn weinig gevoelig voor regen. Zij scheuren bijna nooit. Wel rijpen de vruchten onregelmatig. De vruchten zijn behoorlijk vatbaar voor vruchtrot. Het is zaak de kersen droog te plukken.

Boom groeit zeer sterk en vormt een brede, hoge kroon met hangende takken. Is niet vroeg vruchtbaar, maar draagt wel goed en regelmatig. Geschikt voor niet te natte kleigronden. De boom is behoorlijk vatbaar voor bacteriekanker.

02 Heldelfinger Riesenkirche

Synoniemen: Bigarreau, Roem van Haalderen, Wahlerkirsche, Nouvelle Abbesse.

De vruchten zijn groot van formaat, bruinrood tot bijna zwarte kleur. Het vruchtvlees is donkerbruinrood van kleur. Hij is erg sappig en matig vast en heeft bij volle rijpheid een goede zoete smaak met een iets bitteramandelachtige aroma. De vruchten rijpen midden tot eind juli in één keer.

©Bureau Schildwacht

De boom groeit eerst middelmatig sterk, vormt een brede piramideachtige kroon en heeft veel hangend vruchthout. Vruchten dragen doet hij vroeg, in draagjaren zeer goed en in grote hoeveelheden. Sommige jaren draagt hij minder vruchten, vooral bij koude en natte weersomstandigheden in de bloeitijd laat de vruchtdracht te wensen over. Van ziekten heeft hij weinig last.

©Bureau Schildwacht

03 Koningskers

Synoniemen: *Udense Zwarte of Rode Kers*.

De vrucht is zeer smakelijk, alleen sterk gevoelig voor weersinvloeden waardoor ze bij regen snel scheuren. De vrucht is groot tot zeer groot en bruin van kleur, een zachte sappige kers. Een ras dat doorpluk verlangt.

Boom groeit zeer sterk en vormt een vrij brede kroon. Is zeer gevoelig voor bacteriekanker op de lichte grond.

04 Dubbele Meikers

Synoniem: *Meikers*.

Middelvroeg kers met rijptijd in juni. De vrucht is matig groot en rond. De vrucht laat zich lang aan de boom bewaren. Het vruchtvlees is zacht en iets rins en zachtzoet van smaak.

De boom groeit matig tot sterk met veel korte loten op het laatste jaarhout. Hoe sterker de groei hoe langer de stelen. Er zijn twee mutanten in omloop. De boom wordt op kleigrond zeer groot. Is matig gevoelig voor bacteriekanker.

05 Morel

Gebruikstijd: indien de bomen aan noordmuren (zonzijde) worden geleid rijpen de kersen af in augustus, in het vrije veld in september.

Vruchtvlees is zuur en saprijk en bij volledige

rijpheid smaakvol en zacht. Een bakkerskers van de eerste orde.

Als jonge boom groeit hij sterk. Later wordt hij sterk geremd waarbij een dichte kroon gevormd wordt met veel spoortjes. Vrijwel ziekte resistent.

06 Udense Spaanse

Tamelijk late kers. Rijptijd: midden tot eind juli. De vrucht is zeer groot en iets hartvormig, egaal gevormd en mooi van uiterlijk. Hij is geel van kleur met aan de zonzijde een rode blos die vaak een groot gedeelte van de vrucht omvat. Het is een bonte kers. De vruchten kunnen bij sterke wind snel tegen elkaar schuren waardoor ze op die plekken bruin verkleuren. De vrucht scheurt bij natte weersomstandigheden erg snel. Het vruchtvlees is vrij hard, knappend en stevig, erg sappig en heeft een fijne zoete smaak met een goed iets zuurachtig aroma indien de vruchten goed uitgerijpt zijn. De pit is matig groot. Boom groeit vrij sterk, steil en vormt een hoge, vrij smalle kroon met veel zijhout. Is vroeg vruchtbaar en draagt goed en regelmatig. Geschikt voor alle grondsoorten en groeit overal goed. Tamelijk ongevoelig voor ziekten. Bij sterke doorbuiging van de takken komt gomvorming voor.

07 Varikse Zwarte

Zachte zoete kers. Rijptijd: begin juli tot half juli. De vrucht is middelmatig groot, rond hartvormig en iets breder dan hoog. De vruchten glanzen sterk en de kleur is intensief zwart. Het vruchtvlees is zwart van kleur, zacht, voldoende sappig, een goede zoete smaak met weinig aroma. De vruchten moeten geheel uitgerijpt zijn om de goede smaak te verkrijgen, bij niet gehele rijpheid is de smaak bitter. De pit is vrij groot van stuk. Scheurt snel bij natte weersomstandigheden. Rijpe vruchten zijn uitstekend geschikt om te verwerken als vruchten op sap. Zij behouden dan de zwarte kleur.

De boom groeit uit tot grote en steile boom die goed gezond blijft. Draagt goed en regelmatig vruchten. Boom is weinig gevoelig voor ziekten.

08 Wijnkers

Zachte zeer sappige kers. Rijptijd: juli - augustus. De vruchten zijn matig tot groot van vorm, donkerbruin van kleur en mooi glanzend. De boom groeit vrij ijl en laat zich moeilijk vormen. Groeit onregelmatig in de breedte uit. Verlangt een vrij zware grond maar geeft dan wel een zeer goede opbrengst. Vruchtbaarheid start vrij laat.

Nr	Soort pruim	Bebruiktijd	Bestuiven met	Bijzonderheden en smaak
01	Bleu de Belgique	aug-sept	02, 04, 05, 07, 08, 11	donkerblauw, zoet
02	Czar	aug	05, zelfbestuiver	geel-groen, zoet
03	Dubbele Boerenwitte	aug		geel, zoet
04	Hauszwetsche	aug		blauw
05	Monsieur Hatif	aug	02, 07, 09, 11	paars
06	Ontario	aug	zelfbestuiver	groot, groengeel, zeer zoet
07	Opal	juli	01, 02, 11, zelfbestuiver	paarsrood, klein
08	Reine Claude d'Althan	aug	01, 02, 05, 07, 09, 10	roodpaars, groot
09	Reine Claude d'Oulins	aug	08, 11, zelfbestuiver	groot, groen tot geel
10	Reine Claude Verte	aug	04, 05, 07, 08, 09, 11	klein, groen
11	Victoria	aug-sept	01, 02, 05, zelfbestuiver	groot, rood

Nr	Soort kers	Bebruiktijd	Bestuiven met	Bijzonderheden en smaak
01	Early Rivers	midden juni	05, 07, 08	donkerbruin, tamelijk groot
02	Hedelfinger Riesenkirsche	juli	01, 06	bruin tot bijna zwart, zoet
03	Koningskers	aug	04, 05, 06	rood
04	Dubbele Meikers	juli	01	donker rood, klein
05	Morel	aug	03	donker, zeer zuur
06	Udense Spaanse	aug	04, 08	geel met rood, iet zuur
07	Varikse Zwarte	begin juli	01, 04	zwart, zoet
08	Wijnkers	begin aug	04, 05	donkerbruin, groot en sappig

©Bureau Schildwacht

Mispel, Kweeper en Moerbeï 🍏

Mispel

De Mispel groeit op alle grondsoorten als deze maar niet te droog of te nat zijn. De vrucht rijpt in oktober. Enkele keren nachtvorst voor het plukken maken de vruchten smakelijker. Mispels worden als dessertvruchten gebruikt. Het lekkerst is de Mispel als gelei. Struik of klein boompje tot 4 m hoog, zeer brede kroon.

01 Mispel Germanica, Hollandse Mispel

Dit is de Hollandse Mispel die als zaailing gekweekt is.

02 Mispel Westerveld

Dit is de veredelde mispel Westerveld die grotere vruchten geeft. Deze laatste staat op een meidoornonderstam.

Onderstammen van Meidoorn geven de mooiste struiken. U moet er echter wel op letten deze struiken het eerste jaar voldoende water te geven, zelfs in vochtige periodes. Laat u dit achterwege dan ontstaat in latere jaren een groeiachterstand.

Kweeper

De Kweeper is een struik die tot 6 meter hoog en tamelijk breed kan worden. In april - mei sieren grote witte bloemen de struik/boom. De vruchten zijn donzig behaard, groenig of geel en peer- of appelvormig. Ze geuren sterk en zijn erg hard.

Door te wassen verdwijnt de beharing en na koken kan het witte vruchtvlees soms roze of rood verkleuren. Dit afhankelijk van het ras en van de kooktijd. Met kweeperengelei kunnen smakelijke gerechten worden bereid.

Op vochtige zandgronden, zavel- en lichte kleigronden gedijt de Kwee het best. De Kwee houdt van luwte en zon en is niet speciaal onderhevig aan bepaalde ziekten. Soms heeft hij wel eens last van rupsen.

Er kunnen twee rassen worden aangeboden.

01 Cydonia Vulgaris 'Chapion'

Deze peervormige kweeper is vroeg te oogsten.

01 Cydonia Vulgaris 'Vranja'

Ook de Vranja is peervormig, maar de vruchten zijn groter.

Moerbeï 🦋🐦

De (*Morus nigra*) zwarte moerbeï is de soort die als consumptievrucht wordt gebruikt. De vrucht die lijkt op een braam groeit aan de boom en is zachtzuur met een geheel eigen smaak.

Aan de buitenkant van de vrucht bevinden zich van nature vele gisten die ervoor zorgen dat de vruchten zeer snel vergisten en alcohol gaan produceren.

Een moerbeï is een moeilijk te verplanten boom. Het beste resultaat bereikt men door de boom zo jong mogelijk aan te schaffen en op zijn nieuwe standplaats verder op te kweken.

Klein fruit 🍏🐦🦋

Wij bieden ook diverse soorten klein fruit aan zoals zwarte en rode bessen, kruisbessen, bramen en frambozen. Hiermee kunt u uw moestuin inrichten en uw erf compleet maken.

Meer over half- en hoogstam fruitbomen

Bij het samen stellen van de rassenlijst is zoveel mogelijk gekeken naar ziekte resistente soorten. De meeste soorten zijn goed bestand tegen ziekten. Dit zijn vooral oudere fruitrassen. Moderne rassen zijn vaak zeer ziektegevoelig.

Ook zijn de onderlinge bestuivingsmogelijkheden in een tabel vermeld. Met deze lijst als uitgangspunt is er altijd een soort te vinden die door een andere soort op de lijst te bestuiven is. Veel fruitbomen kunnen ook zich zelf bestuiven.

Half- en hoogstamfruitbomen vereisen specifieke kennis en vaardigheden om op de lange termijn plezier te houden van de bomen. Het begint met een verstandige keuze van rassen en goed aanplanten, vervolgens vormsnoei en tot slot onderhoudsnoei voorkomt veel teleurstelling en verzekeren een goede fruitopbrengst.

Kennis

Het aanplanten en snoeien van half- en hoogstamfruitbomen vereist nogal wat kennis en vooral vaardigheid. Het op de juiste manier aanplanten en vakkundig snoeien is noodzakelijk om de fruitbomen in de goede vorm te krijgen, om de fruitproductie en de algemene conditie van de bomen op peil te houden en om de vatbaarheid voor ziekte te verminderen. U kunt met de juiste boeken en naslagwerk al een heel eind komen. Maar mogelijk wilt u op weg worden geholpen of een vakman inhuren.

Bureau Schildwacht is gespecialiseerd in aanleg, herstel en onderhoud van half- en hoogstamfruitbomen. Informeer ook eens bij ons naar de subsidiemogelijkheden.

Neem vrijblijvend contact met ons op via
06 -22978424 of via info@bureau-schildwacht.nl

©Bureau Schildwacht

Aanvullend materiaal

Voor het slagen van de aanplant kan een goede afrastering onontbeerlijk zijn. In de plant- en verzorgingsinstructie staat welke mogelijkheden er zijn om uw plantgoed te beschermen. Lees die eerst aandachtig door om uw keus te kunnen bepalen.

Het nalaten van doeltreffende maatregelen tegen veevraat heeft vaak tot gevolg dat de aanplant beschadigd wordt. Ook al lijkt de schade aan aangevreten bomen en struiken mee te vallen, het is altijd een verzwakking van het plantmateriaal waarvan de gevolgen soms pas op latere leeftijd zichtbaar worden. Aangevreten of beschadigd plantmateriaal kan het best vervangen worden. Voorkomen is echter beter dan genezen.

Bespaar dus niet op beschermingsmaterialen!

01 Boomkorf 150cm hoog

Dit zijn eenvoudig boomkorven die met twee boompalen goed volstaan tegen schapen en jongvee. Een boomkorf van 1.50 m hoog wil nog wel eens onvoldoende zijn voor koeien en paarden. Geiten zijn over het algemeen in staat alles kapot te maken en in bomen te klimmen.

02 Onbehandelde boompaal 250/8

De onbehandelde boompalen zijn niet duurzaam en zijn afhankelijk van de vochtigheid van de bodem, met 4-6 jaar afgerot. Onbehandelde boompalen kunt u gebruiken als u de bomen na 2-4 jaar zelfstandig / ongesteund wil laten opgroeien.

03 Boompaal, 250/8

De gewolmaniseerde boompalen zijn volgens de meest milieu- vriendelijke methode geproduceerd. Ze zijn 2.50 m lang en 8 cm dik. Geschikt als boompaal maar ook stevig genoeg om er een eenvoudige boomkorf om heen te bouwen. U heeft dan wel per boom twee palen nodig.

04 Tamme kastanjepalen, 250/8-10, ongeschild.

De meest milieuvriendelijk palen zijn tamme kastanjepalen. Deze hebben een even lange levensduur, maar zijn niet chemisch behandeld. Ze zijn we onregelmatig van vorm en wat ongelijker in de dikte. Na gebruik als boompaal, kunt u het restant probleemloos in de houtkachel opstoken

05 Tamme kastanjepalen / rasterpaal 180 /8-10, geschild.

Als u beplanting gaat aanleggen in een weiland dat wordt begraaasd door vee, dan is het gewenst om een raster te plaatsen. Plaats het raster minimaal 1m van de beplanting bij koeien en jongvee. Bij paarden moet dit op minimaal 1.25m.

Bij het gebruik van glad- of puntdraad moeten de palen 4 meter uit elkaar. Wordt er gebruik gemaakt van een stroomdraad dan kunnen de palen 6 tot 8 m uit elkaar.

Bij het gebruik van een stroomdraad kan één draad volstaan, bij glad- of puntdraad volstaan meestal drie draden. Bij een raster met schapengaas kunt u de palen 2 meter uit elkaar zetten.

06 Boomwikkel, Hoogte 0,70m

Dit zijn kunststofwikkels die bosplantsoen en jonge bomen kunnen beschermen tegen bijvoorbeeld konijnen of hazen.

07 Glad draad

Dit is gegalvaniseerd. U kunt dit gebruiken om schapengaas te spannen of om een rekwerk te maken om leibomen langs te begeleiden.

08 Isalatoren

Indien gekozen wordt voor een stroomdraad zijn er isolatoren nodig. Goed te gebruiken bij stroomdraad bij koeien of om herten buiten het plantvak te houden.

09 Kokos boomband

Dit is natuurlijk materiaal om laanbomen e.d. vast te zetten aan de boompaal. Het materiaal is natuurvriendelijk en breekt vanzelf af. U houdt geen afval over. Er moet wel rekening mee gehouden worden dat na 2 jaar dit materiaal zover verteerd is, dat het niet meer functioneert. Bij sommige bomen kan het nodig zijn, dat ze na twee jaar nog steeds steun vinden van een boompaal.

10 Kunststof boomband

Dit is kunststof materiaal en verteerd dus niet. Hierbij is het gevaar aanwezig dat de boomband te lang blijft zitten. De stam groeit in de boomband of de boom wordt "lui". Een luie boom maakt onvoldoende wortels aan.

Kunststof boomband moet elk jaar worden gecontroleerd en u moet zorgen dat u het boomband iets losser kan zetten.

11 Puntdraad

Dit is meestal verzinkt puntdraad. Men moet er wel op bedacht zijn dat dit draad mens en dier kan verwonden. Dus niet gebruiken op plaatsen waar ook kinderen zouden kunnen spelen.

12 Schapengaas, hoogte 1m

Indien de aanplant beschermd moet worden tegen schapen, geiten en/ of jong vee is een raster met schapengaas te overwegen. De afstand tussen de rasterpalen moet dan 2m bedragen met hier en daar een schorpaal. De afstand tussen raster en beplanting kan 0.50 - 1m bedragen. Schapengaas is verkrijgbaar in verschillende kwaliteit (hoe dikker het draad, hoe duurder en hoe duurzamer). Geadviseerd wordt om aan de palen 2-3 draden van gegalvaniseerd draad vast te maken en daar tegenaan het schapengaas vast te binden met dun ijzerdraad.

©Bureau Schildwacht

13 Beukengrond

Beuken hebben een symbiose met bacteriën die in de grond leven. Wij adviseren om ongeveer 2 liter speciale beukengrond per boom toe te voegen aan de grond. Wij leveren biologische DCM Vivimus grond. De DCM Vivimus kan geleverd worden in zakken van 40 of 60 liter liter.

14 Potgrond

Om uw fruitbomen of laanbomen een beetje op weg te helpen, adviseren wij om potgrond toe te voegen in het plantgat. Wij adviseren 5 liter per boom toe te voegen.

Heeft u vragen over beschermingsmateriaal, informeer dan bij Bureau Schildwacht. Beschermen is net zo belangrijk als aanplanten.

Verzorging plantmateriaal

Inkuilen plantmateriaal

Plantmateriaal dat u bij Bureau Schildwacht bestelt, wordt aangeleverd met de wortels verpakt in plastic zakken. Hiermee voorkomen wij dat de wortels bloot staan aan zon en wind en dat deze verdrogen. Voordat de planten worden verpakt, worden zij nog met de wortels in een zogenoemde 'worteldip' gedompeld om verdroging tegen te gaan. Gaat u het plantmateriaal binnen 24 uur verwerken, dan kunt u het materiaal op een koele plaats, uit de zon en de wind verpakt laten liggen. Doet u er langer over om het materiaal te planten, dan adviseren wij u om het materiaal in te kuilen.

Dit is om uitdroging van het wortelgestel te voorkomen. Haal de plastic zak van de bundel af en maak de touwtjes om de bosjes los vóór het kuilen. Wilgenslieten en griendstekken moeten, indien ze niet direct geplant worden, met de onderkant in het water worden gezet. Dit voorkomt uitdroging van de bast.

Planten van laanbomen en fruitbomen

Verwijder een oppervlakte van 1 x 1 m gras of andere begroeiing en voer dit af of verwerk dit onder in het plantgat. Als u de plaggen in het plantgat verwerkt, dan dient u de plaggen op de zijkant te zetten. Niet plat onderin het plantgat leggen, hierdoor ontstaat er een storende laag waardoor de bomen slechter ontwikkelen.

Graaf een gat tot $\pm \frac{1}{2}$ m diepte. Maak de bodem van het plant gat één steek diep los. Vermeng de uitgekomen grond eventueel met zwarte potaarde (geen tuinaarde, turf of compost gebruiken). Dit materiaal bevat te veel organische stof en verteerd verder onder de grond. Hierbij

onttrekt het verteringsproces zuurstof aan de wortels van de bomen). Per boom kunt u 5 liter potaarde vermengen met de uitgekomen grond en 5 liter in het plantgat. Goed doorspitten.

Plaats de boompalen deze aan de zuidwest en noordoostzijde, 15 cm uit het midden van het plantgat. De boom zal zo bij de meest voorkomende windrichtingen ondersteuning krijgen.

Bij het gebruik van een boomkorf wordt deze tussen de twee palen geplaatst. De palen staan dan 30 á 35 cm van elkaar.

N.B. Boompalen zijn meestal twee tot vier groeiseizoenen noodzakelijk om de jonge boom te ondersteunen. Daarna is de boom in de regel voldoende geworteld en kunnen de boompalen en boomband worden verwijderd. Boomkorven die bescherming bieden tegen veevraat moeten uiteraard blijven staan. Zonder boomkorf kunt u onbehandelde palen gebruiken, met boomkorf dient u duurzamere boompalen te gebruiken. De boomband moet dan wel worden verwijderd. Een boomkorf plaats u 10cm boven de grond zodat u ruimte heeft om de (on)kruiden binnen de korf te verwijderen. Bevestig de korf met enkele bevestigingsbeugels of ijzerdraad aan de palen.

Met twee personen de boom als volgt planten. Bevochtig de wortels.

Plaats de kant van de boom waaraan de minst ontwikkelde takken zitten op het zuiden. De eerste persoon houdt de boom op de juiste hoogte in het midden van het plantgat. Het kleurverschil tussen de wortels en de stam geeft de plantdiepte aan welke op de kwekerij is toegepast. Deze diepte moet ook op de definitieve plaats worden aangehouden. Bij fruitbomen moet de entknobbel onderaan de stam 4 cm boven het grondoppervlak komen.

De tweede persoon gooit grond zonder kluiten in het gat tot de wortels zijn bedekt. Tijdens het dichtgooien wordt de boom door de eerste persoon enige keren heen en weer geschud, zodat de grond goed aansluit bij de wortels. Is het plantgat half gevuld, stamp dan de grond licht aan en gooi er een halve emmer water bij. Gooi vervolgens het plantgat dicht en gooi er eventueel nog een emmer water bij.

Plant u de bomen aan in slappe en natte grond, plaats de boom dan op een soort 'terpje'. Staat de boom aangeplant op droge grond, laat de boom dan in een soort 'pannetje' staan. Hierdoor loopt het regenwater niet direct van de boom af (overdrijf hier niet mee.....).

Opbouw fruitbomen door snoei of uitbuigen

Het opbouwen van de fruitbomen is een vak apart. Zoveel fruitrassen, zoveel meningen. Laat u informeren of helpen door Bureau Schildwacht. Er zijn mensen die een fruit boom helemaal willen leiden in zijn opbouw, anderen kiezen meer voor een vrije, natuurlijker vorm / ontwikkeling. Echter enige begeleiding door middel van snoei of uitbuigen is altijd gewenst. Bij het opbouwen is het de bedoeling dat u de toekomstige gesteltakken in de juiste richting en hoek t.o.v. de stam uitbuigt of snoeit. Bij uitbuigen gebruikt u touwtjes en bamboestokjes. De bamboestokjes kunt u langs de takken binden en met een touwtje buigt u de takken in een hoek van 60 graden t.o.v. de stam. Na een groeiseizoen kunt u de stokjes en touwtjes verwijderen.

Bescherming

Bescherming tegen vraat van hazen en konijnen kan door een boomwikkels van 0,75 meter of twee boomwikkels van 0,75 meter boven elkaar rond de stam te plaatsen. In verband met het aantrekken van diverse insecten en het langer vochtig blijven van de stam heeft de plaatsing van een korf ook in geval van hazen en konijnenvraat de voorkeur boven een boomwikkels. De korf moet dan niet te hoog boven de grond worden geplaatst.

Voor de bescherming tegen vraat van schapen, geiten en jong vee moet een boomkorf worden gebruikt.

Worden paarden of koeien geweid, dan is de aanplant van fruitbomen af te raden. In de praktijk is hier nog geen afdoende middel tegen gevonden zonder zeer veel ruimte te gebruiken. Korven in combinatie met paarden of koeien leidt gegarandeerd tot beschadiging van de gesteltakken, tenzij er speciale maatregelen worden genomen, zoals verlengde korven, schrikdraad of iets anders.

Verzorging van de nieuwe aanplant

Bij droogte de bomen op tijd water geven. Als u de bomen op droge grond (klei of zand) heeft geplant, dan kunt bij de bomen een 'pannetje' maken of een laag dijkje om de stam leggen. Hierdoor gaat er geen gietwater verloren.

Houdt de boomspiegel de eerste twee jaar na aanplant schoon van (on)kruiden. Bij fruitbomen en diverse bomen zoals Linden de grond enigszins los houden voor een goede beluchting. De boomkorf regelmatig controleren op beschadigingen.

Bij fruitbomen een schep oude ruige stalmest op de boomspiegel gooien is een goede bemesting na het eerste jaar.

Planten van bosplantsoen

U kunt het plantsoen aanplanten in een voorbereekte strook (frozen of spitten), maar u kunt het bosplantsoen ook gewoon in begroeide stroken aanplanten. Maaien van het gras of andere beplanting is dan wel gewenst.

Graaf een ruim plantgat; dit moet zo groot zijn dat de wortels er uitgespreid in passen. Er mag met de spade dus geen wigvormig gat worden gemaakt. De wortels komen dan slechts in één richting te liggen en de wanden van het plantgat worden teveel verdicht.

Bevochtig vervolgens het plantsoen en zet het goed onderin het gat. Gooi losse grond in het plantgat en schud het plantsoen iets, zodat de grond goed aansluit bij de wortels. Staat het plantsoen goed, stamp dan de grond met de voet licht aan.

Snoei

Snoei van takken en wortels van het bosplantsoen heeft op de kwekerij plaatsgevonden. Wortelsnoei voor het planten is te allen tijde af te raden. Taksnoei kan bij laat planten als er al blaadjes uitlopen worden overwogen, indien er gevaar voor verdroging ontstaat.

Verzorging bosplantsoen

De eerste twee tot drie jaar moeten, afhankelijk van de weersomstandigheden en de bodemgesteldheid, 2 à 3 keer per jaar de grassen en onkruiden van tussen het bosplantsoen worden verwijderd. Dit kan met een spade, hak of schoffel. Maar ook met een bossenmaaier kunt u de hogere kruiden en grassen afmaaien. Pas wel op dat u de kwetsbare stammetjes niet beschadigt. Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen wordt sterk afgeraden!

Heeft u voorafgaande de aanplant de plantstrook gespit of gefreesd, dan is het mogelijk om de zwarte aarde na het inplanten in te zaaien met een klavermengsel. Klaver blijft van oorsprong relatief laag, waardoor de jonge struiken en bomen geen concurrentie hebben van opgaande kruiden en grassen.

In droge perioden is het aan te raden het plantsoen regelmatig van water te voorzien. Het is ongewenst bosplantsoen te bemesten. Dit heeft verbranding van de wortels en een verhoogde onkruidgroei tot gevolg.

Bosplantsoen groeit in de loop der jaren uit tot een hogere en bredere stuik. Na enkele jaren groeien de struiken en tegen elkaar aan en dient u enkele struiken weg te snoeien om de blijvers meer ruimte te bieden.

Planten van wilgensliet

Hak of zaag de sliet aan de onderzijde schuin af. Haal van het deel dat in de grond wordt gestoken (± 1 m) pleksgewijs enkele repen bast af om wortelvorming te stimuleren. Kan de sliet niet met de hand in de grond worden geduwd, maak dan met de grondboor een gat. Plaats de sliet op minimaal 1 m diepte in de grond en stamp de grond licht aan rondom de sliet. Zorg dat de ruimte tussen de sliet en het plantgat

goed opgevuld is. De sliet staat hierdoor steviger en de wortels kunnen direct in de grond dringen.

Snoei wilgen

De eerste twee jaar de wilgensliet laten groeien. Eventuele uitlopers op de onderstam verwijderen voor augustus. De bovenste 5 à 6 uitlopers laten zitten. De uitlopers op de stam zijn nog niet verhout, zodat het verwijderen met de hand kan gebeuren. Na twee groeiseizoenen worden alle uitlopers er afgesnoeid of gezaagd. Vervolgens in het daaropvolgende groeiseizoen wederom de jonge uitlopers op de stam verwijderen. De topscheuten uitdunnen tot een aantal van 7 à 8 (voor augustus).

©Bureau Schildwacht

Bescherming

Schuren van vee tegen slieten kan het beste voorkomen worden door het plaatsen van een (tijdelijk) raster met stroomdraad op 1 m afstand van de sliet. Een andere mogelijkheid is het plaatsen van een speciale hoes van kunststof. Deze wordt geleverd op een lengte van 2 m en een breedte van 50 cm. Deze moet om de wilg worden aangebracht en daar blijven zitten tot de wilgen bast ruw genoeg is, na 8 à 10 jaar. De hoes wordt met een bijgeleverde pen in de grond vastgezet om omhoog duwen van de hoes door het vee te voorkomen.

Gebruikte literatuur

- Inheemse bomen en struiken in Nederland, Stichting Kritisch Bosbeheer
- Handboek hoogstamfruitbomen, Landschapsbeheer Nederland
- Kies voor Zuid-Hollands Groen, Landschapsbeheer Zuid-Holland
- www.bomengids.nl
- www.bongerdgroteveen.nl
- www.genenbankbomenenstruiken.nl
- www.kasteeltuinassumburg.nl

Contactgegevens

Bureau Schildwacht
Beukendaal 3
2831 VA GOUDERAK

Telefoon 06 - 22 97 84 24

Mail info@bureau-schildwacht.nl

Website www.bureau-schildwacht.nl

Bureau Schildwacht